

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Maročnina za tuzemstvo: četrletno 7.50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 45 Din. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

SLS hoče imeti v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo svojo podružnico

V naš gospodarski parlament ne spada politika — Grde klerikalne grožnje proti onim, ki bodo volili stanovske kandidate

Slovenski obrtniki, trgovci in industrijci so že celo leto oropani pravice, da bi se potem svoje zbornice borili za svoje potrebe in težnje. Klerikalci in njihovi pomagači so izposlovali, da se je lani razpustil pravilno izvoljeni zbornični svet; storili so to samo zaradi tega, ker je bila večina izvoljenih zborničnih članov takšna, da ni odobrvala uvajanja strankarske politike v strogo gospodarske zadeve. Ta nečuveni korak proti volji onih, ki imajo edini pravico odločevati o svojem zastopstvu, je takrat upravičeno razburil vse gospodarske kroge v Sloveniji. S tem svojim činom so se klerikalci razkrinkali kot besni in brezobzirni strankarji, ki hočejo na vsak način pobasati tudi slovenski gospodarski parlament in napraviti iz njega torišče vsakodnevnega praznega političnega prek-ljanja.

Po celotnem prisiljenem počivanju našega gospodarskega parlamenta se bodo koncem tega meseca zopet vršile volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Celo leto je bilo potrebno, da so naši klerikalci iskali sredstev, kako bi si prisvojili zbornico. Sestava imenika zborničnih volilnih upravičencev pokazuje, da se hoče SLS polastiti zbornice potem zadrug, ki dejansko obstojajo samo na papirju in ki ne plačujejo skoro nikakih davščin. Potom teh zadrug naj bi zavladali nad slovenskimi gospodarskimi krogi župniki, kaplani, mežnarji in drugi farovski privrženci, ki nimajo nikakega opravka z obrtjo, trgovino in industrijo.

O tem, da v stanovski zbornici obrtnikov, trgovcev in industrijcev nimajo župniki, kaplani, mežnarji in morda še farovške kuharice kaj iskati, smo si pač vsi na jasnem. Kaj sličnega ni bilo mogoče niti v stari klerikalni Avstriji in ni mogoče sedaj nikjer drugod razen v Sloveniji. Slovenija je tako srečna, da hočejo iz njenega gospodarskega zastopstva napraviti klerikalni paradiz. Najžalostnejše pa je, da podpirajo klerikalce v tem stremljenju ljudje, ki so sami trgovci in ki so ob mnogih prilikah sami s precej ostrimi besedami zavračali poskuse uvajanja politike v zbornico. Klerikalci, ki so uničili naš gospodarski parlament in mu postavili na čelo komisarja, kar se je zgodilo prvič tekom obstoja zbornice, imajo še to predrznost, da groze z resnimi posledicami vsem, ki bi se ne hoteli ukloniti klerikalni konsumarski politiki.

Obrtnik, trgovec, ker ne odobraval, da vaju klerikalno konsumarstvo zaduši, bojta se klerikalnih groženj. Ako boš volil proti konsumarjem svoje stanovske tovariše za zbornične člane, «si pripiši sam posledice,» drzno grozi «Slovenec», ki pravi tudi: «Strogo bomo gledali, kdo je proti nam.»

Takšne besede so naravnost predrzno zasramovanje zavednih slovenskih pridobit-

nikov. Čast in zdrava pamet zahtevata, ako si mož, da se ne daš potlačiti s takim terorjem. Naj se brigajo kaplani, župniki in vsi farovski privrženci zase in puste zbornico

onim, ki jim gre in ki plačujejo ogromne davke, dočim one zadruga ne plačujejo skoro nikakih davščin. Ni naš namen vmešavati se v notranje zadeve naših gospodarskih krogov in smo to zapisali le na drzna klerikalna izzivanja. Mi želimo odkritosrčno, da se brez ozira na levo ali desno iztrebi iz zbornice vsaka strankarska politika, sicer bo to gospodarsko zastopstvo, ki ima reševati le gospodarska vprašanja, izgubilo vsak pomen.

SLS in svobodna volja volilcev

Kjer klerikalci ne zmagajo, hočejo doseči razveljavljenje volitev — Klerikalna nasilnost se razkrinkuje

Že nekaj časa SLS s pomočjo radikalov strahuje Slovenijo. Letošnjo pomlad je bila v vladi, potem je sklenila tako zvano blejsko pogodbo z vladnimi radikali in sedaj je zopet v vladi. Dokler je bila SLS v opoziciji, smo čitali v klerikalnem časopisju in slišali iz ust klerikalnih voditeljev neprestano grmenje proti krivicam in nasilstvu vlade. Svobodna volja volilcev in pravica sta bili stalni zahtevi SLS. Pri tem časopisje SLS seveda ni pozabilo tudi vedno psovati samostojne demokrate.

Ko so prišli klerikalci na sedlo, so na vse svoje grmenje pozabili in začeli sami kupičiti nasilstvo na nasilstvo. Prestavljali so brez vsakega povoda uradništvo, ki ni njihovega političnega naziranja. Že lani so izposlovali razpust pravilno izvoljenega sveta Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ker zbornični svet ni bil po njihovi volji. Polastili so se nedavno ljubljanskega magistrata. Pod krinko zakonitosti so skušali doseči razveljavljenje izvolitve g. dr. Kramerja za narodnega poslanca v Ljubljani. Potem skušajo doseči, da bi ne bila potrjena izvolitev poslanca g. Ureka na Štajerskem, češ, da je g. Urek bil nekdanj obsojen na zapor in da je živčno bolan.

To so policijske metode, čeprav jim skuša SLS navezati krinko zakonitosti. Maščevalnost SLS, ker ne more povsod komandirati,

je naravnost ogabna. Ni pa to sama maščevalnost, nego je tudi brezmejno hrepenenje po oblastvu vsepovsod in na kakršenkoli način. Vsi njihovi zavratni poskusi se jim sicer ne posrečijo, deloma pa le pridejo na svoj račun. Zadnji klerikalni čin v tej njihovi smeri je vložitev pritožbe proti občinskim volitvam v Ljubljani «zaradi nezakonitosti in nepravilnosti izvršenih volitev».

Pritožbi se na prvi pogled pozna, da je neresna in da hoče le podaljšati za nekaj tednov vladno komisarstvo na ljubljanskem mestnem magistratu. Morda SLS tudi upa, da ji bo sedaj, ko je vladna stranka, vendarle mogoče razveljaviti volitve. Večina ljubljanskih volilcev je sicer odklonila klerikalce in ni upati, da bi SLS pri eventualnih novih občinskih volitvah pobasala Ljubljano, toda škodo le napravijo napredni Ljubljani, če je že ne morejo dobiti pod svojo knuto.

Klerikalna nasilstva poleg klerikalne nesposobnosti, ki ne zna priboriti Sloveniji nikakih koristi, bodo menda začela odpirati oči množici zaslepljenih nevednih klerikalnih pristašev. Dan obračuna bo prišel. Blok demokracije se bo osnoval kljub vsem oviram in kljub tolažbi SLS, da ga ne bo, in fronta mlade demokracije bo nastopila borbo proti fronti nazadnjaštva. Če verujemo v napredek, moramo verjeti, da bo demokracija prej ali slej obračunala z nazadnjaštvom.

Politični pregled

Predzadnjo sredo se je šila

otvoritvena seja Narodne skupščine.

Otvoril jo je po dosedanem običaju najstarejši član skupščine radikal Joco Selič, pri čemer pa so radičevci ugovarjali, češ, da Selič ni najstarejši poslanec. Za začasnega predsednika skupščine je bil izvoljen z 206 glasovi radikal dr. Perič, za katerega so glasovali tudi Davidovičevi demokrati, ki menijo, da še ni prišel čas za prelom z vladnimi tovariši radikali.

Naslednjega dne so bile v Narodni skupščini

volitve v verifikacijski odbor,

ki ima nalogo, da preišče, ali so vsi poslanci pravilno izvoljeni. Rezultat teh volitev je na-

slednji: Radikali so dobili 7, Davidovičevi demokrati in muslimani 5, radičevci 4, samostojni demokrati 2, klerikalci 2 in zemljoradniki 1 člana. Za predsednika verifikacijskega odbornika je bil potem na odborovi seji izvoljeni radikal dr. Subotič.

Že takoj na prvih sejah je prišlo

do burnih izpadov v Narodni skupščini.

Na otvoritveni seji je zemljoradnik Kokanovič zaklical klerikalcem, ko so izročali svoja pooblastila: «Kaki kristjani ste vi? Prodali ste se radikalom. Odšli ste v hudičeve roke!» Do velikih škandalov pa je prišlo zlasti ob volitvah v verifikacijski odbor. Takoj v začetku seje so se spopadli radičevci in zemljoradniki z radikali in klerikalci zaradi tega,

ker je kot najstarejši poslanec predsedoval otvoritveni seji radikal Selić, da si je Pasarić skoro za celo leto starejši od Selića.

Do hudega spopada

je prišlo, čim so pri volitvah verifikacijskega odbora začeli poslanci oddajati svoje glasovnice v volilno žaro. Zvedelo se je namreč, da hoče glasovati tudi skupščinski predsednik dr. Perić, čeprav po poslovniku nima glasovalne pravice. Radičevski poslanec dr. Pernar je z urno krettno iztrgal dr. Periću iz rok glasovnice in jih raztrgal. Zaradi tega so nekateri blizu stoječi radikali navalili na dr. Pernarja, da bi ga pretepli. Dr. Perić je skočil med poslance, da bi jih razdvojil. Čim je izjavil, da se odreka glasovanju, se je burja zopet polegla.

Splošni položaj se vedno bolj zapleta in vedno vidnejši so

znaki prihajajoče vladne krize.

Davidovičevi demokrati, začasni vladni zavezniki radikalov, se pripravljajo na obračun. Te dni so imeli več dni trajajočo debato o političnem položaju, katere zaključek je bil, da Demokratska zajednica soglasno izreka Davidoviću zaupnico. Sprejeta resolucija

s posebnim poudarkom obsoja današnji režim nasilja.

S tem so davidovičevci jasno povedali, da sedanja njihova zveza z radikali ne bo daljšega obstanka in da bo vsak hip izbruhnila vladna kriza, ki bo odnesla radikale z njihovim klerikalnim priveskom vred.

Pogajanja za združitev Davidovičevih in samostojnih demokratov

se nadaljujejo in bodo nedvomno dovedla do uspeha. Med zastopniki obeh demokratskih strank, ki vodijo pogajanja, vlada popolno soglasje. Zanimiva je

izjava Davidovičeva, da je treba stvar s SDS čimprej urediti.

Prav tako se vrše pogajanja med radičevci in SDS. Za prihodnje dni se pričakuje, da se bodo za pogajanja med davidovičevci in samostojnimi demokrati izvršila še pogajanja z radičevci.

Ivan Albreht:

Tiničino breme

(Dalje.)

Dom, ti presveto ime, je občutilo mlado srce v tihi pobožnosti.

Stala je pred kočo in je držala za kljuko. Minulost se je vrtela pred njo, nečesa posebnega se ji je zahotelo v tistem trenutku, nečesa, kar naj bi jo privezalo z neodoljivo silo na dom. Kakor v snu je odprla vrata in je stopila v vežo. Edino želja po toplim pogledu je živela, vse drugo je bilo tisti hip mrtvo zanj. Toda mati je stopila iz kuhinje in se je začudila s strahom:

«Za pet ran božjih, ali si ti doma?»

Tini se je zgrozila, da ji je beseda zastala. Vse je rajalo pred njo in v zapuščenosti in v bolešči ni vedela, kam bi pogledala.

«Mati,» je hotela reči, toda mesto zvoka je prišel samo lahen vzdihljaj preko pobledelih ust. Kakor v snu je zagledala v kuhinji očeta obraz. Oči so gorele kakor izpod saj in obraz je bil zguban in razrit. Poleg njega je sedel še nekdo, človek, ki ga Tini ni mogla presoditi v trenutku. Vsi pa so bili kakor prestrašeni in zbegani zaradi njenega prihoda, tako da se je Tini okrenila in je rekla monotonno:

«Pa grem.»

Pobrala je culico in je hotela na plano. Tedaj se je oglašil tujec v kuhinji:

«Je gospodična vaša?»

Tom in Matilda sta prihrdila. Razločno je odmevala nejevolja iz glasu, tako zelo raz-

Med radičevci in samostojnimi demokrati so stiki vedno tesnejši.

Tako se vedno bolj bliža uresničenju ustanovitve velike demokratske fronte, ki bo imela v našem političnem življenju glavno besedo.

Naši odnosi z Bolgarijo so se te dni zopet poostriili zaradi neprestanih atentatov bolgarskih komitašev. V Štipu je bil v sredo 5. t. m. izvršen nov atentat, in sicer je bil

umorjen naš brigadni general Mihajlo Kovačević.

Neznanec, ki ga je usmrtil s tremi strelji, je pobegnil. Napad je izzval v vsej državi nepopisno ogorčenje. Naša oblastva pa so imela srečo in je orožništvo s pomočjo domačinov v soboto izsledilo ob bolgarski meji tri sumljive neznanke, ki so se takoj zapletli v boj z orožništvom, ki je dva ubilo z bombo, dočim se je tretji udal.

Ugotovilo se je, da so vsi trije bolgarski komitaši, in da je

eden ubitih komitašev streljal na generala Kovačevića.

Pri prvem zaslišanju je ujeti komitaš izjavil, da je bil skupno z ubitima tovarišema določen od makedonskega odbora, da ubije generala Kovačevića. Razen tega je bilo poslanih od tega odbora v Jugoslavijo še šest komitašev, ki naj bi z atentati povzročali nemire v naši Makedoniji. Sirova atentatska akcija bolgarskih komitašev, ki gre za tem, da bi se odtrgala Makedonija od naše države in priključila Bolgarski, je neprijetno odjeknila v zunanem svetu, ki ne odobrava teh zločinov.

Zato je

bolgarska vlada na našo noto tudi začela z odločnimi ukrepi proti tako zvanim makedonstvuščinim

in je razglasila obsedno stanje v svojem delu Makedonije. Bolgarski zunanji minister Burrov se je izrazil, da bo odločno pobijal to zločinsko akcijo komitašev, ki moti prijateljske odnose med obema državama. Obenem se je izjavil za nadaljevanje zbliževalne akcije med Jugoslavijo in Bolgarijo.

Resnih zapletljivost zaradi komitaških atentatov se ni bati.

ker je Bolgarija vendarle pokazala, da obsoja komitaško zločinstvo. Nobeden pravi Slovan si tudi ne more želeeti, da bi prišlo do ponovnega krvoprelivanja med bratskima državama.

DOPISI

GORNJI LOGATEC. Prejšnja nedelja beleži za našega Sokola dva velika uspeha. Dopoldne se je vršila v občinski sejni dvorani v navzočnosti občinskega odbora ter društvenega odbora in prosvetnega odseka slavnostna izročitev nagrade iz Kraljevega fonda v znesku 2500 Din v znak priznanja dosedanjega požrtvovalnega delovanja. Svečanost je otvoril vladni tajnik g. Bavdek s primernim nagovorom. Zahvalila sta se mu prosvetarica s. Tavzesova v imenu prosvetnega odseka in vsega članstva, župan br. Puppis pa v imenu občinskega odbora. Društvo je v resnici ponosno na tako visoko odlikovanje. Popoldanska tombola je prinesla Sokolu poleg moralnega tudi velik gmojni uspeh. Razpoloženje na večernji veselici v Sokolskem domu je neobičajno dvignila vest o sijajni napredni zmagi v Ljubljani.

GORNJI LOGATEC. (Smrtna kosa.) V ponedeljek smo pokopali g. Janeza Leskovca (strojarja), posestnika iz Kalc, očeta železniškega uradnika g. Franceta Leskovca. Pred nekaj dnevi je bil padel z lestve, ko je šel po seno v podstrešje, in si polomil noge. Pridružila se je pljučnica in ga vzela. Pokojnik je dosegel visoko starost 77 let. Bil je vedno vrl naprednjak in je še pri zadnjih skupščinskih volitvah izpolnil svojo državljansko in strankarsko dolžnost. Blag mu spomin, svojcem najiskrenejše sožalje!

STARI TRG OB KOLPI. (Razdelitev podpor pogorelcem.) Dne 21. maja t. l. je uničil požar v Starem trgu ob Kolpi osem stanovanjskih hiš z vsemi pripadajočimi gospodarskimi poslopji vred. Osnoval se je pomožni krajevni odbor za pogorce, ki je imel nalogo zbirati podpore in jih pravično razdeliti. Za predsednika tega odbora je bil izvoljen gospod župnik, za tajnika gospod kaplan; poleg njiju so bili še štirje odborniki. Ministrstvo za kmetijstvo

«Kaj si se zavlekla sem?»

Tinin odgovor je bil samo nemo začudenje. Kakor mimogrede je mala opazila, da je mati stara in grda. Zato so jo zadele tem ostreje besede:

«Kar prideš, pa se šopiriš kakor po svojem.»

Materin obraz je bil zguban in nagrbljen in Tini jo je zbudila z izzivajočim nasmehom:

«Saj me je on peljal sem.»

«Kdo? Ali nista oče in mati prva?»

«Seve, kadar gre za kupčijo; zdaj pa še ni sklenjena,» je planilo dekletu pokonci in je takoj zopet omahnilo nazaj. Mati je hotela vrniti z ostro psovko, toda tisti hip se je vrnil gospod:

«Kaj pa je?»

Matilda se je umaknila in je želela pojasnjevati nehvaležnost svoje prvorojenke. Gospod ni rekel ničesar, le njegov osorni pogled je materi ukazal, naj izgine.

Tinica je iskala s tistim zapeljivim jokom, ki ga poznajo ženske, kadar iščejo pomoči pri moških. Vsak vzdihljaj in vsako najneznatnejše drhtenje razodeva čare in slutnje. Gospod je stal pri durih in je ogledoval deklico. Kakor v velikem razumevanju je zaprl vrata in je prisedel k njej. Počasi ji je ovil desno roko okoli pasu in ni rekel ničesar. Tini se je prestrašila njegove bližine, vendar mu ni kratila svobode. Gospod pa je ovil roko tesneje in se je sklonil k njenemu licu:

«Tako.»

Nič več. Tini pa je čutila, kako jo je poščegetalo in zaskolelo in je zamahnila z roko po njem. Gospod je vrnil hudo z dobrim in

ločno, da je občutila Tini oster bodljaj v srcu in v očeh in ni imela moči zoper solze. Tujec pa je prikoračil k njej in ji je slovesno razložil, da ga zelo veseli in si šteje v čast, ker pozna zdaj vso rodbino Gornikovo. Tini se je ozrla vanj s svojimi orošenimi očmi in mu je podala roko.

In kakor je bil tuj, je bil edini, ki jo je sprejel in peljal v domačo hišo — na sveti večer.

XII.

To je bil večer, ko pojo zvonovi in se utaplajo misli v svečane skrivnosti. Srce se druži s srcem in ga objema v neizrazni ljubezni. Tini pa je sedela sama v sobi, kjer je stanoval tujec. Precej popoldne, ko jo je ugledal, se je je polastil kakor gospodar svojine. In deklica ni vprašala po njem — ne kdo, ne kaj, ampak je nemo sledila ukazu njegovih oči in njegovih besedi. Zdelo se ji je, da mora biti tako in da je stvar na tak način najbolj v redu. Gospod jo je spremil v sobo in jo je posadil na dolgo klopo, preloženo s slamo in pregrnjeno z odrgnjenim pisanim blagom, in je rekel:

«Takole, prosim — za počitek.»

Tini se mu je zahvalila s pogledom. Čemu se mu ne bi, ko se vendar ni zdelo niti očetu niti materi, da bi ji podala roko. Gospod pa jo je popustil in mladenki se je zdelo, da ljudje popuščajo s tako krettno mrtvo blago, ki ga zopet poiščejo, kadar jih obide zopet taka volja.

Če bi šla, je premislila, a vedela ni, kam naj bi šla. Sploh ni vedela ničesar. Tedaj je prišla mati:

in vode je nakazalo pogorelcem 50.000 Din, ki naj bi se razdelili med prizadete, izključno za nabavo kmetijskega orodja. Ključ za razdelitev podpor je napravil g. kaplan in ga predložil v potrditev gospodu velikemu županu v Ljubljani, ne da bi po predsedniku g. župniku prej sklical odborovo sejo, na kateri bi odborniki sklepali o tej stvari. Podpora se je razdelila 9. septembra t. l. popoldne v prostorih tukajšnjega župnišča ob prisotnosti gospoda sreskega poglavarja iz Crnomlja in dveh gospodov, pooblaščenih od gospoda velikega župana v Ljubljani. Sedaj, seveda, so se morali povabiti tudi odborniki, ker so bili navzoči višji gospodje. Celokupni odbor je najostreje protestiral proti taki razdelitvi. Zato so se takoj 3 odborniki poslovili od gospoda sreskega poglavarja in gospodov iz Ljubljane. Ker je bila podpora za pogorelce že podpisana in potrjena od višjih oblastev na podlagi poročila g. kaplana (brez vednosti odbornikov), zato se ni moglo nič ukreniti proti taki razdelitvi. Podpisani odborniki odločno zahtevamo od predsednika pomožnega odbora za pogorelce, da takoj skliče sejo in predloži vse račune o došlih in izdanih podporah. Odborniki pomožnega odbora za pogorelce: Leopold Bonča, Jurij Fugina, Marko Majerle, Martin Mihelič.

NOVA OSELICA. Prosim, gospod urednik, da dovolite tudi nam malo prostora v «Domovini». Dne 12. septembra je povodenj napravila zopet precej škode, največ pri cesti, katero je v več krajih porušilo, tako da je bil vsak promet nemogoč. Sedaj se je cesta v toliko popravila, da se more z vozom skozi, vendar je nujna potrebna pri cesti temeljita poprava, sicer bomo ob vsakem malem dežju v strahu, da bomo odrezani od sveta, ker na eni strani je državna meja, na drugi pa slaba cesta. Upamo, da bodo v to poklicani faktorji storili svojo dolžnost ter ukrenili potrebno, da se cesta popravi. — Pretečeni mesec je šel od nas g. župni upravitelj in nam sedaj groze, da ne bomo imeli župnika. Pred vojno smo odkupili bera, sedaj pa stavijo zopet pogoj: če hočemo imeti župnika, se mora bera obnoviti. Mi smo odločno proti temu, da bi nam zaradi bere «birič» rubil živino, kakor se je zgodilo v Gorenji vasi. Tako daleč je že ta stvar, da nekateri groze s prestopom v pravoslavje.

NOVA OSELICA. Volitve so za nami in demokrati smo lahko ponosni na uspeh zadnjih, še

bolj pa občinskih volitev, pri katerih so klerikalci dosegli naravnost katastrofalen polom. Nič ni pomagala obljubljena železnica g. Brodarja, še manj pa strniščna žaba g. Uršiča, katero sta zvečala dva moža za kravo. Rezultat je pokazal, da ljudje delajo s svojo glavo, in konec koncev je bil ta, da je bil z združenimi glasovi pristašev SDS, SKS in nekaj pametnejših SLS ponovno izvoljen g. J. Jezeršek za župana. — V naši fari smo sedaj brez župnika. O tem bomo še govorili.

ZAPUŽE. (Smrtna kosa.) Dne 7. t. m. je umrla pri svoji hčerki v 70. letu starosti Lucija Mačkova, vdovljena kmetica iz Straške gore (fara Prevorje). Pokojnica je bila vzorna gospodinja ter blaga mati svojih številnih otrok, ki jih je vse dobro oskrbela. Blag ji spomin!

SODRAŽICA. (Poroka.) V nedeljo 9. t. m. se je poročil g. Evgen Ivanc, ugleden tukajšnji trgovec, z gdč. Reziko Drobničev, hčerko bivšega dolgoletnega sodraškega župana. Z zavednim sokolskim parom smo se veselili slavnostnega dne vsi bratje in sestre, cela sokolska družina. Dragi brat Evgen in sestra Rezika, Vsegamogočni naj Vama posuje življenja pot z najlepšimi cveticami, s srečo in veseljem. Bodita tudi v nadalje tako zavedna, tako delavna za našo lepo sokolsko misel kakor do sedaj! Ne pozabita, da Vaju spremlja na poti Vajinega novega življenja naša bratska in sestrska sokolska ljubezen, ki naj bo Vama naš največji in najlepši dar! Na mnogo leta!

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. Občinski odbor, ki obstoja iz 17 odbornikov SLS in 8 odbornikov SDS, je na svoji seji 14. avgusta t. l. odpustil iz službe pomožnega blagajnika in cestnega nadzornika g. Deželaka (ki je obenem tajnik SLS) z utemeljitvijo, da je bil nesposoben in da je izvršil razne nepravilnosti v škodo občine, kar se je pokazalo za časa revizije računov. Zadeva je bila naznanjena oblastvu. Čudno se zdi vsem davkoplačevalcem, kje je dobil dr. Godnič poverilo, da je proti sklepu občinskega odbora pooblastil odpuščenega blagajnika g. Dena dnevnem redu razgovor o nastavitvi občinskega uradu. Gospodarski klub je zaradi te zadeve zahteval sejo za 29. septembra, katero je župan sklical šele za nedeljo 9. t. m. Ker je bil na dnevnem redu razgovor o nastavitvi občinskega tajnika, je Gospodarski klub pred sejo sklical svoj sestanek, kateremu je prisostvovalo

13 odbornikov. Klerikalni klub odbornikov je uvidel opasnost, da ne bo izvoljen njihov kandidat, odpuščeni pomožni blagajnik g. Deželak, je pred prihodom Gospodarskega kluba župan g. Josip Sluga po nalogu dr. Godnič točno ob 9. uri in 15 minut otvoril sejo, na kateri je konstatiral nesklepčnost in naznanil, da se bo vršila prihodnja seja čez 14 dni ob isti uri in z istim dnevnim redom. Po zaključku seje so se podali odborniki SLS v gostilno Perdih, kjer so pod vodstvom dr. Godnič preganjali politiko, ponosno trkali s kozarci ter zmagoslavno vzklicali dobremu gospodarstvu občine Sv. Krištof. Gospodarski klub odbornikov občine Sv. Krištof.

BRASLOVČE. V Rakovljah pri Braslovčah je po kratki, mučni bolezni umrla te dni v starosti 31 let gdč. Erna pl. Bičnova, uradnica v tvornici usnja Woschnagg v Šoštanju. Mirni in blagi pokojnici bodi ohranjen vlag spomin!

SVETINJE-IVANJKOVCI. V nedeljo 16. t. m. bomo šli vsi ob vsakem vremenu na veleznimive kinematografske predstave v dvorani g. Petovarja. Predstave ob dveh popoldne in ob pol sedmih zvečer. Nihče naj ne zamudi!

SV. RUPERT V SLOVENSKIH GORICAH. (Smrtna kosa.) Pri nas je pred dnevi po kratki bolezni umrl naš šolski upravitelj g. Božidar Caharija v najlepši moški dobi. Rojak iz Nabrežine, iz znane stare narodne rodbine, se je pokojnik po prevratu posvetil vzgoji mladine v osvobojeni domovini. S početkom letošnjega šolskega leta je bil premeščen od Sv. Jakoba k nam, kjer si je komaj vse lepo uredil za udobno življenje, pa ga je zagrabila zavratna bolezen in ga pahnila v grob. Bil je dober prijatelj mladine. Svojega demokratskega političnega mišljenja ni zatajal tudi v skoro popolnoma klerikalnem Sv. Jakobu. Blag mu spomin!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

NAŠI SIRARSKI IZDELKI.

Najvažnejši pridelek, ki ga imamo od naše živinoreje, je sir. Z izdelovanjem sira se pečajo naši najboljši živinorejski kraji. Sirarstvo se je dvignilo najbolj v radovljiškem okraju, posebno

se je zagrohotal, da je Tini začela prestrašena strmeti vanj.

Začetek ni slab, je ponavljal tujec venomer in je dostavil nenadoma:

«Zato pa, da se pozna! Jaz sem Anton Lomnik.»

Komaj je končal, je Tinica začutila poljub na licu. Kakor je bila zbegana in prestrašena, se ji je vendar zdelo, da je strastnejši od prvega. In vse, kar je bilo v njej bolesti, dvoma in trpljenja, vse se je združilo v tistem trenutku v eno samo branečo silo in je kričalo po odporu. Skozi solze se je ozirala po Lomniku in je videla njegove oči, ki so gorele in pile oblike njenega telesa. Zahotelo se ji je krika in obrambe, borenja proti poštasti, ki se plazi za njo in jo lovi. Sama groza je bila v njenih mislih in občutila je stud do vsega, kar je kdaj videla in slišala na svetu.

«Nočem,» so hotela krikniti usta, toda glas je bil le kakor šepetanje in bolesten vzdih. Lomnik jo je popustil in je menil pokroviteljsko:

«Saj se ne mudi.»

Tini se je zvila v krčeviti boli in je zdirljala iz sobe. Kakor da se podira svet, tako ji je bilo, ko je naletela v kuhinji na mater. Ta pa se je nasmehnila in jo je opozorila prijazno:

«Je videti, da si ga že premotila. Če je tako, se ga le primi.»

Tinici je hušknila vsa kri v glavo in od sramu ni vedela, kam naj bi skrila obraz in oči. Kakor se je otresala in branila, vedno hušje jo je morila misel in občutek, da stoji povsem gola pred tojpo poltenih ljudi. Z dlan-

mi je zakrivala grudi in med hojo je drobila in se je naklanjala naprej, vse samo zato, da bi zakrila vsaj najtajnejše tajnosti svoje.

V tem je Lomnik zapel pesem, dišečo po žganju in po beznici. Tini je poslušnila in je omahnila na mater. Matilda jo je skoro nesla v kuhinjo. Tam jo je posadila na stol in ko si je Tini oddahnila, je stopila mati prednjo.

«Kako je rekel?» jo je bodla z ostrim pogledom, toda dekle je molčalo.

«Ali si —»

Tini je vstala in je odstopila:

«Mati —»

V takih razmerah je mineval Gornikovim čar svetega večera. Niti ena sama minuta ni mogla prizvati veselja v duše. Kakor izpod bremena se je oglašil Tomi:

«Spat pojdem —»

Tinici so napravili ležišče v kuhinji. Tomi pa je modroval v sobi z ženo:

«Je videti, da se je polasti —»

Matilda je bila istih misli in zelo vesela, vendar je oporekala iz previdnosti:

«Saj ona je še otrok —»

«Zgodaj skrbiš, zgodaj ležiš,» je branil Tomi svoje stališče. «Kaj pa misliš, takih fantov ne seje luna!»

«Seve,» se je vdala Matilda s prikrivanim zadovoljstvom.

«Vse zna, kar hočeš.»

«Seveda.»

«Še do ravnatelja pride v tovarni,» je hitel puškar s svojimi načrti.

«Skoro bi —»

«Nič skoro. Kaj pa misliš, saj je učen. V latinske šole je hodil,» je utemeljeval Tomi,

«in kaj vem, kam še. Če je potem pustil, kaj bi to!»

«Tisto že,» se je komaj zadrževala Matilda.

«Kar je komu namenjeno, je namenjeno. Vidiš pa lahko, da ve in zna toliko, da mu zlodej ne pride na kraj.»

«Če mu le ne bomo premalo,» je slednjič ušlo ženi.

«Moraš pač naravnati njo tako, da bo prav.»

Premišljevala sta oba in sta molčala. Hči, ki jima je bila še pred kratkim odveč, je vzrastla v njumih mislih kakor zakleta devica v sanjah pastirjevih. Nenadoma sta uvidela, da imata v svoji lasti in oblastvu živo blago, ki ga ljudje občudujejo in dobivajo skomine nanj. Še celo on, Lomnik, gospod in pomožni pisar v tovarniški pisarni. Nikdar ni umazan in nikdar ni črn, najvišji gospodje govore ž njim kakor z enim svojih. Če bo Tini pametna —. Pa kaj, saj mora biti pametna, živa kri njune krvi...

V sobi je zopet Lomnik zapel pesem, ki je nosila dih zakotnih ulic v zavrženih predmestjih. Pel je kričeče, toda tako razločno, da je Tini razumela vsako posamezno besedo. Dekle je vzdrhtevalo.

«Pojdem,» je razmislila trudno in se je dvignila na bornem ležišču. «kam daleč v svet, kjer bi ne čula niti sluha o domu.» Med jokom si je začela urejevati obleko.

«Dom — ti prokleta ime,» je občutilo trpeče srce v nemi boli.

Lomnik je utihnil in Tini je oprezno stopila v vežo. Hotela je izginiti brez sledu, toda

v Bohinju in sosednjih krajih. Tam imamo danes največ sirarn. Posamezne sirarne so pa nastale tudi po drugih krajih naše dežele, na Notranjem in po Dolenjskem.

Zadnje kmetijske razstave se je udeležilo vsega skupaj 26 sirarn, največ iz Bohinja, ki so razstavile sir, izdelan po emendolskem načinu, in pokazale s tem lep napredek v našem sirarstvu. Krasen sir so razstavile mlekarke in sirarske zadruge v Bohinjski Savici, v Št. Rupertu, na Vrhniku, v Logatecu, v Senčurju, v Srednji vasi itd. Že po svoji vnanosti so se odlikovali ti hlebi, še bolj pa po svojem testu in po svoji okusnosti in prijetnem vonju. Sir se je pozneje tudi narezal in drobno prodajal. Vsak ga je hvalil, kdor ga je pokušal, in trdil, da ne zaostaja prav nič za švicarskimi siri. Glede svoje luknjičavosti in kar je s tem v zvezi se seveda ne more primerjati s pravim emendolcem, toda po okusu se mu že močno približuje. Ako bi imeli pri nas tako dobro mleko, kakor ga imajo v Švici, in tako izurjene sirarje in poleg teh še ugodnejše kipelne in skladiščne prostore, pa bi naš sir prav nič ne zaostajal za emendolcem. Na vse to nam je treba v bodoče delati, in so take razstave in tekme prav važen pripomoček, da se dvigne naše sirarstvo na višjo stopnjo. Naši sirarji naj se zgledujejo na najboljših izdelkih sira in naj skušajo po svojih sirarnah enako dobre sire proizvajati.

Za naš napredek je predvsem važno, da dobimo dobro urejene kipelne kleti, ki jih po naših sirarnah še splošno primanjkuje. Treba pa tudi, da imamo zadosti velike skladiščne kleti, da ne bo treba nezrelega sira, ki je komaj tri mesece star, prodajati. Taki siri dobijo svojo popolno vrednost šele, ko so leto dni stari. V tem času se razvije pravi okus in aroma pri siru. V Bohinju bi se morala ustanoviti centralna skladiščna klet za vse okrajne sirarne. Taka klet bi lahko veliko koristila ne le glede potrebnega staranja in zorenja sira, ampak tudi glede najugodnejše prodaje sira. V Žalcu imamo centralno zalogo za hmelj, v Bohinjski Bistrici bi pa morali imeti centralno zalogo za bohinjski sir. Na to bi morala delati tudi bohinjska osrednja sirarska zadruga.

ZATIRAJMO KRVAVO UŠ!

Veliko škodo na jablanah nam dela krvava uš, ki jo poznamo po tistih belo-volnenih gnezdih, ki jih opazujemo po mladikah, vejah in deblih.

Tu in tam je po vrtovih in nasadih jabolčno drevje tako ušivo in rakovo, da ga je žalost gledati. Mnoga mlada drevesa so polna teh uši, da so mladike po vsej dolžini bele od same ušje volne. Pri starejšem drevju najdemo ušiva mesta navadno le na mlajših vejah, tedaj zgoraj v vrhovih. Sicer pa tam, kjer se nahajajo kaka ranjena mesta. Najbolj trpijo mladi nasadi. Pod zemljo jim strežejo po življenju voluharji, po vejah in debli jim pa dela škodo krvava uš. Posledice ran, ki jih dela krvava uš, so tiste otekline (izbuljena mesta) in tiste rakove rane, ki jih nahajamo po napadenem drevju in ki so veliko kriva, da zastaja drevo v svoji rasti in rodovitosti.

Krvava uš je škodljiva posebno zaradi tega, ker se tako urno plodi in razmnožuje. Poleg nekritatih uši, ki so samice in rode brez vsake oplodbe žive mladice, imamo tudi krilate krvave uši, ki se med seboj plode in ki skrbje s svojim številnim zarodom za nadaljnji razplod.

Krvavo uš moramo zatirati, kjerkoli jo najdemo. Uničujemo jo s tem, da njena gnezda preprosto z roko mastimo. Na ta način jo še najbolj varno pokončamo. Kjer ne moremo z roko blizu, tam je treba poškopiti ali pa namazati dotična mesta s pripravno tekočino, ki uničuje krvave uši. V tem pogledu nam prav dobro služi arborin, ki ga moramo stanjšati. Na deset litrov vode vzamemo en liter arborina. Tako stanjšani arborin je dosti močan za zatiranje krvave uši in druge golazni po jabolčnem drevju. Arborin je danes že tako znano in preizkušeno sredstvo, da se mu lahko popolnoma zaupamo. Z arborinom škropimo drevje sedaj jeseni in v zgodnji spomladi. Kdor ima veselje do sadjarstva, bo skušal na en ali drug način zatreti krvavo uš.

Oddaja vinskih trt iz državnih trtnih nasadov

Glede oddaje vinskih trt iz državnih trtnih nasadov v Pekrah (pošta Limbuš), v Kapeli (pošta Slavina Radenci), v Vukanovcu (pošta Središče ob Dravi) in v Dramljah pri Cetlju je izšel naslednji razglas:

Ministrstvo za kmetijstvo in vode je izdalo 15. septembra 1927. ta-le odlok:

Po členu 13. zakona o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva in po členu 14. pravilnika za izvrševanje tega zakona se odreja:

1.) Prodajne cene znašajo za trte v sadni dobi 1927./1928. v vseh državnih napravah za 1000 (tisoč) trt:

- a) za ključe ameriških trt od 35 do 45 cm dolžine:
 - I. razreda po 100 (sto) Din,
 - II. razreda po 35 (pet in trideset) Din;
- b) za korenjake ameriških trt:
 - I. razreda po 250 (dve sto in petdeset) Din,
 - II. razreda po 75 (pet in sedemdeset) Din;
- c) za cepljenke:
 - I. razreda po 1500 (tisoč pet sto) Din,
 - II. razred se ne bo oddajal, nego se ponovno všola v trtnico;
- d) za ključe domače trte (ceplje) po 100 (sto) Din.

2.) Naročnikom trt letos izjemoma ni treba predlagati potrdila občine, da potrebujejo naročene trte za sajenje izključno na svojem zemljišču, kakor to predpisuje člen 15., točka 1.), pravilnika za izvrševanje zakona o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva.

3.) Naročnikom trt ni treba predlagati potrdila sreskega ekonomu, koliko apna ima zemlja, kjer namerjajo naročene trte saditi; zadosti je, če navedejo pri cepljenkah podlogo, ki jo žele dobiti, pri ključih in korenjakih pa dotično vrsto ameriške trte.

4.) Vzlic predpisu člena 17. pravilnika za izvrševanje zakona o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva smejo upravniki državnih trtnih nasadov trte, čim dozore in so deloma ali v celoti pripravljene za prodajo, komisijski pregledane in preštete, prodajati po tem cenovniku, in sicer ves čas, dokler prihajajo naročila v neomejeni količini, toda prveastveno vinogradnikom, ki naročajo trte za sajenje na lastni zemlji. Razporede oddanih trt predlože upravnik ministrtvu v odobritev šele, ko so se trte razdelile in oddale naročnikom.

5.) Upravniki državnih trtnih nasadov morajo v vsej oddajni sezoni petnajstidnevno poročati ministrtvu, koliko trt so odprodali ali koliko jih jim je še ostalo za prodajo.

6.) Upravniki državnih trtnih nasadov morajo predložiti ministrtvu vse one prošnje za trte, ki jim ne morejo ugoditi, da jih odstopi ministrtvo upravnikom onih trtnih nasadov, kjer so trte še na razpolago, ali pa obdrže upravniki taka naročila na trte in zahtevajo od ministrtva, naj jim dodeli potrebno količino trt iz drugih državnih trtnih nasadov. V tem zmislu smejo postopati

iz teme je seglo po njej in jo je zagrabilo tako, da ji je zastalo dihanje. Ko pa se je zavedla, je stala v sobi pred razigranim Lomnikom. Kolena so se ji šibila in kakor pred Bogom je pokleknila predenj:

«Samo nocoj ne.»

Tako drhteč je molil glasek in tako iskreno je prosil zbegani pogled, da se je moral pisac zateči k smehu po pomoč. Kljub tridesetim letom in neštetim pustolovščinam v minulosti se mu je zdel prizor nekaj posebnega in izbranega.

«Kaj bi,» jo je dvignil pokroviteljsko in je dostavil s prijaznim pogledom: «Saj ti smem reči Tini? Je vse bolj domače, ali ne?»

Deklica je bila kakor bilka.

«Vse smete. Ne, nič ne smete! Samo pustite me, da grem!»

«Kam?»

«Po svetu.»

«Saj je svet pri nas,» se je smejal pisac in jo je odvedel na klop.

«Gospod, kričala bom!»

«Kaj govoriš, ko vem, da ne boš!»

Tini je bila popolnoma ob moč.

«Pa bom,» je še skušala hlastno.

«In če?» je menil Lomnik malomarno, zaklenil duri in je spravil ključ v žep:

«Tako.»

Deklica je ostrnela in skoro steklene so bile njene oči od groze. A najbolj strupena je bila misel, da bi je morda niti lastna mati ne branila.

«To znamo mi,» je rožljaj pisac z drobižem in je prisedel. «Kaj boš otepala, saj vem, kaj se spodobi! Saj je povsod tako. Kar

poglej po vsem Sv. Jožefu. Ali je ena, ki bi ne bila pametna?»

Tini skoro ni več vedela zase in tudi njene besede so bile samo grgljanje:

«Jaz pa hočem take pameti!»

«Ej, dete,» je obšlo pisaca tiho pomilovanje, a zraven je podražil naglas:

«Pa vprašaj mamo!»

Tedaj je otrok kriknil, da je zaječalo po vsej koči. Lomnik je zaškrtal z zobmi in je planil proti durim. Ko je Tomi prišel z lučjo, je že stala Tini v veži in pisac je prišel kakor slučajno, da bi pogledal, kaj mu kali svečanost tega večera.

«Kaj je?» se je čudil puškar.

Lomnik je igral po svoje:

«Menda straši.»

Dekle je s silo zadrževalo jok in je reklo samo:

«Strah me je.»

Godrnjaje jo je odpeljal puškar za seboj. Mimogrede jima je še voščil pisar lahko noč, potem se je umaknil v sobo in je bil zadovoljen s svojim uspehom. Potisnil je roke v žep in je koračil od kota do kota. Življenje je bežalo mimo njega: vsi dogodki od tistega dne, ko ga je njegov oče peljal v Celovec v gimnazijo. Oče je bil kmet, pa je hotel imeti učenega sina. In sin je študiral, da je bilo veselje. Poznal je vse skrite gostilne v mestu in lepo vrsto brhkkih natakarc. Zraven učenja in drugih poslov se je brzo otresel kmetiške šare in nerodne govorce materine. Tako je prišlo polagoma do tega, da so mu dali na gimnaziji slovo, ker se kljub dveletnemu naporu ni mo-

gel skobacati preko tretjega gimnazijskega razreda.

Skušal je pregnati nadležne podobe in je segel po smrdečem žganju in zelenkasta tekočina mu je zbudila malce omagujoči ponos. Kaj bi s starim in z minulostjo, danes je pisac in gospod. Pa naj se kdo postavi z dekletom, kakršna je Tomijeva Tini!

«Nunc est bibendum,» je porabil ostanek iz nekdanjih krogarskih večerov. Razkrenil se je po postelji in je zaspal v prijetni zavesti, da bo najvažnejša božična govornica po vsem Sv. Jožefu nova ljubezen. On, gospod Anton Lomnik in Tomijeva Tini...

V božičnih dneh so se oglasili v Reberjah Slovenci. Delavstva je bilo malo vmes, a tem več ljudi iz okolice. Fantje kakor hrastje in dekleta kakor rože, a vmes možaki korenine so prišli na zabavo, ki jo je priredil Sokol na Silvestrov večer. Bili so to ponosni izgnanci, ki niso pripoznali sile nad seboj...

Tisto popoldne je razložil Anton Lomnik puškarju, kaj se godi v Reberjah.

(Dalje prihodnjič.)

Izgovor.

Dva gospoda sedita v gostilni. Pri vходу se pojavi grda ženska. Eden gospodov se obrne k sosedu in pravi: «Poglejte, kakšno strašilo.»

Drugi (odgovori v zadregi): «To je moja žena.»

«A tako. No, potem ste srečen človek. Vi bi morali videti, kakšna je šele moja,» se izgovarja prvi.

upravniki tudi medsebojno. Upravniki trtnih nasadov morajo obveščati o tem tudi občine v območju oblasti, po potrebi pa lahko tudi oglašajo po časopisju; vobče morajo skrbeti osebno, da pravočasno razdele in razprodajo vse trte, ki so se pridelale in ki so namenjene za oddajo.

7.) Ključev ameriških trt II. razreda se bo preredilo samo toliko, kolikor jih je treba, da se prodajo ali da se vsolajo pri vsakem posameznem nasadu.

8.) Upravniki državnih trtnih nasadov smejo naročene trte rezervirati, če jih plačajo naročniki naprej.

Vinogradniki se pozivljejo, naj si trte, ki jih potrebujejo to jesen ali prihodnjo pomlad, čimprej naroče pri ugodoma navedenih državnih trtnih nasadih, ker zaloge niso velike. Cene trtam veljajo na oddajnem mestu v dotičnem nasadu. Za omet in dovoz na železnico se zaračunavajo posebe lastni stroški.

Naročila so kolka prosta, obvezna in vsak naročnik mora naročeno blago, če se mu dodeli, prevzeti, odnosno plačati.

Morebitne reklamacije so dopustne le takoj ob prevzemu trt; poznejše pritožbe se ne bodo vpoštevale.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Na ameriških tržiščih je bilo razpoloženje koncem minulega tedna čvrsto, v Evropi pa večinoma mirno. Na ljubljanski blagovni borzi so bile 11. t. m. ob mirnem razpoloženju naslednje cene za 100 kg na debelo: pšenica, nova vojvodinska, sremska in slavonska 334 do 352,50 dinarja; turščica, vojvodinska 240 do 250 Din; moka «0» 490 Din.

ŽIVINA. Na mariborskem sejmu 11. t. m. so bile za kilogram žive teže naslednje cene: debeli voli 8 do 9 Din, poldebeli voli 7 do 8 Din, biki za klanje 6 do 7 Din, debele krave 5 do 6,25 Din, plemenske krave 4 do 5 Din, molzne krave 5,50 do 6 Din, breje krave 5,50 do 6 Din, mlada živina 6 do 8 Din, teleta 10 Din. Cene mesa: govedina 10 do 18 Din, teletina 17,50 do 22,50 Din, svtujina 17 do 30 Din za kilogram.

HMELJ. V minulem tednu je nastal na hmeljskih tržiščih nenaden preokret in so začele cene rasti. Dvig cen je povzročilo predvsem dejstvo,

da je pridelek hmelja v Angliji in Ameriki znatno manjši, kakor se je sprva cenilo. Tako so se v Žatcu (Češkoslovaška) dvignile cene na 2200 do 2500 češkoslovaških kron za 50 kg (74 do 84 Din ali 296 do 336 naših kron za en kilogram). V Savinjski dolini se ta dvig cen še ne občuti, čemur so pa krivi novi izvensavinjski hmeljarji, ki v svoji nevednosti silijo svoje blago kupcem po vsaki ceni. Nevednost novih hmeljarjev, ki trumoma prihajajo silit svoj hmelj v Žalec, je povzročila Savinječanom in njim samim že ogromno škodo. To ljudsko nevednost izkoriščajo zakotni prekupčevalci in kupujejo hmelj včasih naravnost po sramotnih cenah in ga takoj prodajajo naprej inozemskim trgovcem z velikim dobičkom. Cene v Savinjski dolini se izven te zakotne trgovine gibljejo med 45 do 55 Din (180 do 220 kron) za 1 kg. Neka partija izredno lepega hmelja je bila prodana celo po 62 Din (248 kron) za 1 kg. Ker so v Češkoslovaški in Nemčiji neprodane zaloge že majhne, je pričakovati, da bo nakupovanje hmelja tudi drugod, torej tudi v Savinjski dolini, postalo živahno. **Opozarjamo hmeljarje, da v češkoslovaških strokovnih krogih računajo z nadaljevanjem živahnega nakupovanja hmelja po vseh hmeljarskih deželah. Isotako računajo z nadaljnjim dviganjem cen.** Slovenski hmeljarji naj se ne boje, da hmelj ne bo šel v denar.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni v valutah:

1 dolar za 56,20 do 56,40 Din;
1 italijanska lira za 306,50 do 308,50 Din.
11. t. m. pa v devizah:
1 avstrijski šiling za 8 do 8,03 Din;
1 nemška marka za 13,54 do 13,57 Din;
100 italijanskih lir za 309,29 do 311,29 Din;
1 dolar za 56,63 do 56,83 Din;
100 francoskih frankov za 222,62 do 224,62 dinarja;
100 češkoslovaških kron za 168 do 168,80 Din.

Sejmi

15. oktobra: Planina pri Brežicah (samo za živino), Kamnik, Murska Sobota, Sv. Lenart pri Mislinju.

17. oktobra: Kočevje, Apače, Verače-Sv. Filip.
18. oktobra: Lukovica (okraj Kamnik), Trbovlje, Novo mesto, Bohinjska Bistrica (samo za živino), Vojnik, Guštanj, Ptuj (konjski in goveji sejem), Podsreda.
20. oktobra: Kandija (za živino in stavbni les).
21. oktobra: Sevnica, Cerklje pri Kranju, Bloke, Žubna, Žiri, Dolso, Celje, Lesce (samo za živino), Mala Nedelja-Bučkovci (samo za živino), Črna, Podčetrtek, Sv. Peter pod Svetimi gorami.

Kratke vesti

— Podružnica Državne hipotekarne banke v Ljubljani bo začela poslovati 15. t. m. Podružnica se bo nazivala Državna hipotekarna banka kraljevine SHS, glavna podružnica v Ljubljani. Njena pristojnost obsega ljubljansko in mariborsko oblast. V delokrog podružnice spada upravljanje vseh državnih in drugih javnih fondov kakor tudi pupilarnega in depozitnega denarja, občinskih, sreskih, okrožnih, oblastnih, cerkvenih in samostanskih kapitalov kakor tudi denarja drugih ustanov, ki se zbira iz davčin ali sicer iz gotove potrebe, pa se ne uporabi takoj za svrhe, katerim je namenjen. Podružnica sprejema gotovino v obrestovanje na vložne knjižice (šest odstotkov) in tekoči račun, dalje prijave za posojila proti zastavi nepremičnin, daje posojila oblastem, okrožjem, srezom in občinam proti zastavi davčin in dohodkov, daje posojila na osnovi državnih in po državi zajamčenih vrednostnih papirjev itd. Z dnem otvoritve podružnice bo prenesla centrala na njo vse terjatve od svojih dolžnikov v ljubljanski in mariborski oblasti.

„EDINOST“
VESTNIK ZVEZE DEMOKRATSKE
MLADINE V LJUBLJANI

Jesenice. Le z aktivnim kulturnim delom odgovarja napredna organizacija svojim nasprotnikom, ne z obrekovanjem. V svesti si teh besed si je «Edinost» začrtala svoj kulturni program, katerega hoče preko vseh neprilik uresničiti. Na-

Soteščan: Tajnosti grajskega stolpa

(Povest iz davnih časov.)

(Dalje.)

Rahlo ji je stnil roko ter ji sledil v dvorano, vedno pripravljeno za odlične goste. Vsa je bila olepšana z dragocenimi zavesami in preprogami, v ličnih kletkah ob straneh so se obirali beli golobi. Ko sta vstopila, je skozi odprto okno priplaval golobček in sedel mladenki na ramo.

«Golobov polet pomeni srečo,» se je poveljnič čudil nad redkim primerom. Odložil je ščit in čelado; njegovo čelo je nosilo izrazitost ponosa in po obrazu se mu je prelivala prijaznost; dekletova bojazen se je spremenila v mehko zaupljivost.

«Jaz sem vitez Jelovčan,» se je predstavil, «veren podanik njegovi milosti, knezu na Ostrožju, čigar junaštvo je ovekovečeno.»

«Čast mi je, da vas morem sprejeti pod svojo streho. Vaše slavno ime je znano po širnem svetu; moj oče ga je večkrat spoštljivo omenil.»

«Moje odkrito sožalje, milostiva. Nenadna smrt vašega dragega očeta me je globoko zbolela.»

Graččakinja je prezrla izraženo sožalje ter je omenila po kratkem molku: «Rekli ste, da prihajate z važnim poročilom; povejte, kaj imate na srcu.»

«Naši sosede se pripravljajo na vojno,» je začel brez uvoda. «Našemu knezu je zna-

no, da hodijo okrog potepuhi, našemljeni in preoblečeni, da bi ne vzbujali pozornosti. Predvsem sta sumljiva dva postopača vohuna, nevarna cerkvi in državi.»

«Potepuha, pravite?»

«Prav navadna potepuha, ki se ne pokažeta s pravim imenom. Ali ste videli tukaj kako sumljivo osebo?»

«Nikogar. Vrtar mora vsakega tujca, ki se ne izkaže s pravim imenom, odpraviti pred grajskimi vrati.»

«Rokovnjača potujeta skupaj kot oče in sin; prvi govori mnogo jezikov, drugi pa je mlajši in ne razume naše govorice.»

«Potrudite se, da ju čimprej izsledite.»

«Vse moje prizadevanje stremi za tem, da ju ujamem in zaprem. Gre zaradi neke tajnosti, katero nosita pri sebi.»

«Kakšne tajnosti?» je plašno poizvedovala.

«Mislim, da vam smem zaupati.» Vitez je segel z desnico pod prsni oklep in pomolil mladenki zvitek papirja. S tresočo roko ga je razvila, zakaj tamne slutnje so zamislile njeno domišljijo. Pismo se je glasilo:

«Zvezde so modrejše na svojih potih kakor zemeljski ljudje. Njihovo kroženje po vsej prerokuje, da so pod njimi izrodki, ki izdajajo svojo domovino. Nekdo potuje po deželi, čigar zvičajnost prodira v tajnosti našega oblastva. Pomaga mu tovariš, soroden po mišljenju in delovanju. Do zdaj sta ločena na svojih potih. Ko pa se sestane, tedaj gorje deželi, ki je rodila izdajalca. Tajno sodišče se pripravlja na maščevanje za krivo

prisego. Pravica ne pozna usmiljenja in zahteva zadoščenje.»

Mladenka je obledela in sklenila roke. «Kdo je izdajalec?» je vprašala. «In katero oblastvo ga bo sodilo?»

«Milostiva, kar vam morem povedati, je tole: Domnevamo, da se je nekdo iz plemstva izneveril domovini ter je izdal uradne tajnosti ogleduhom, ki vohunijo po deželi. Ujeli so ga v svoje zanke in moja dolžnost je, opozoriti ljudstvo na sleparje.»

Nastala je mučna tišina. Gizela se je spomnila zadnjih dogodkov in spoznala, komu je namenjen opomin. Vitezu ni bila po volji njena zadrega ter se je pričel odpravljati. «Posvaril sem vas in s tem sem opravil,» se je na kratko poslovil.

«Ali ne potrebujete počitka in okrepčila?» ga je zadrževala.

«Mudi se mi, milostiva.» Vitez Jelovčan ji je poljubil roko, obenem jo je ošnil s sumljivim pogledom, kar ji je pordečilo blede obraze. Takrat se je dvignil z njene rame golobček in je sedel vitezu na roko.

«Ptiček bi rad zamenjal gospodarja,» se je pošalil, gladeč krotko živalico.

«Vzemite ga, ako vam ugaja, kot darilo za opomin,» mu je ponudila goloba.

«Zares, prijeten dar, četudi bi vas brez njega ohranil v trajnem spominu. Upam, da se bova videla, ko napočijo lepši dnevi in nastanejo boljše razmere. Ako bi v tem času potrebovali sveta ali opore, sem vam vedno na razpolago.»

Počasi se je bližal vratom, zakaj težko se je ločil od prikupljive mladenke.

predno mladino je treba za naprednost tudi vzgajati, da bo pozneje steber napredne ideje. Poživila je dramski odsek in sezijo otvorila z dramo «Vstajanjem». Igra zahteva izkušene igralce in uprizoritev je pokazala, da je od igralcev pod spretno režijo pričakovati še lepih uspehov. Dvorana je bila zasedena do zadnjega sedeža. Sedaj se pripravlja «Edinost» na uprizoritev drame «Nepošteni» v režiji br. Mrovljeta. Orkester se je znatno izpopolnil in je pri igri med dejanji dokazal, da dela čast «Edinosti». Uvedla so se redna predavanja. Dne 29. septembra je predaval br. Pibovec o potovanju po Nemčiji. Seznanil nas je z razmerami, ki vladajo sedaj v Nemčiji, saj je predavatelj sam bil redno vsako leto v Nemčiji. Dne 6. t. m. je bilo predavanje br. Milojeviča o prehodu preko Albanije. V nedeljo 2. t. m. je igrala reserva S K «Edinosti» proti tukajšnji «Svobodi» in zmagala v razmerju 2:8. Tekma, pri kateri je sodil objektivno br. Mrovlje, je dokazala, da je tudi rezerva «Edinosti» opasen nasprotnik tukajšnjim sportnim klubom. Želeti je, da povabi «Edinost» tudi močnejše nasprotnike. Le na ta način bo sportni napredek še večji. «Edinost» bo uredila tudi žitnico.

BELEŽKE

† Kako bi radi istrkali Zbornico za trgovino, obrt in industrijo njenemu namenu. Za volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo je bilo po časopisnih vesteh vloženih nad 3000 reklamacij, in sicer nad 1000 v trgovski in nad 2000 v obrtni sekciji. Reklamacije zahtevajo največ izbris takih volilcev, ki nimajo pri volitvah v zbornico ničesar iskati. Kakor znano so klerikalci v zvezi z g. Jelačinom svoj čas dosegli, da se je volilni red izpremenil tako, da bi poleg pravih trgovcev in obrtnikov volili v trgovsko stanovsko zastopstvo tudi člani načelstva številnih zadrug, ki ne plačujejo nobene pridobnine. Na ta način bi prišli med volilce mnogi kaplani, cerkovniki ter drugi klerikalni netrgovci, da bi se z njihovo pomočjo odvzelo stanovsko in strokovno zastopstvo obrtnikom in trgovcem. Navzlic temu, da je minister za trgovino in industrijo dr. Spaho na posredovanje dr. Kramerja in dr. Žerjava naročil, naj se brišejo iz volilnih imenikov za zbor-

nieo združniki, ki ne plačujejo pridobnine, so vendarle ostali ti nepravilni volilci v volilnih imenikih. Proti tej nezakoniti in krivični sestavi volilnih imenikov trgovci in obrtniki najodločneje protestirajo.

DOMAČE NOVOSTI

* **Zamudnim naročnikom.** Še vedno ima «Domovina» številne naročnike, ki ne plačujejo redno naročnine, da si stane naš list celoletno komaj 30 Din. Ker tako majhno vsoto zmora prav vsakdo, ponovno opominjamo zamudnike, da poravnajo dolžne zneske, sicer jim bomo ustavili pošiljanje lista. Ker mi s svoje strani storimo vse, da ustrezemo cenjenim čitateljem in čitateljicam, zato tudi lahko zahtevamo, da se zaveda svoje dolžnosti napram listu tudi vsak naročnik in vsaka naročnica — po geslu «Domovina» za naročnike, naročniki za «Domovino». Pravočasno plačevanje naročnine bodi častna dolžnost vseh «Domovinarjev».

* **Slovensko ženstvo za volilno pravico.** V nedeljo se je vršilo v Mestnem domu v Ljubljani veliko zborovanje slovenskih žen za volilno pravico. Zastopano je bilo na zborovanju vse naše ženstvo ne glede na politično pripadnost in stanovski položaj. Razne govornice so v jasnih in stvarnih besedah utemeljevale zahtevo po ženski volilni pravici, ki jo imajo že mnoge moderne države po svetu. Zadevna resolucija je bila soglasno sprejeta in odposlana Narodni skupščini v Beograd. Podobni zborovanji sta se istočasno vršili tudi v Zagrebu in Sarajevu.

* **Velika skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda v Mariboru.** V nedeljo so se zbrali v Mariboru Ciril-Metodariji na svoji 38. redni veliki skupščini, da položijo račune svojega dela. Zborovanje je vodil predsednik družbe notar g. Aleksander Hudovernik, ki je med drugim opozarjal na razmah raznih nemških organizacij, ki še vedno niso opustile pohlepa po slovenski zemlji. Tajnik g. ing. Mačkovšek je govoril o delu družbe ter omenjal tudi žalostne razmere med našimi zasužnjenimi rojaki na Koroškem in v Primorju. Debata, ki se je razvila, je porodila mnogo novih misli za društveno delo, ki je še vedno potrebno, zlasti ker je mnogo Slovencev še pod tujim jarmom.

* **Naši vojni grobovi na Češkoslovaškem.** Naša vlada namerava končati koncentracijo zemskih ostankov jugoslovenskih vojakov, ki so umrli med vojno na ozemlju češkoslovaške republike. Prihodnje leto bodo izkopali okrog 1400 grobov, ki so zdaj raztreseni po Moravski in Šleziji. Kostni bodo prenesli v znani olomuški mavzolej, ki ga je zgradila lani češkoslovaška-jugoslovenska Liga. Potem pridejo na vrsto grobovi na Češkem, kjer počiva v raznih krajih okoli 1200 jugoslovenskih vojakov. Njihove kosti preneso v mavzoleja v Jindřichovicih in Karlovih Varih, kjer počiva že nad 600 jugoslovenskih vojakov. Zastopniki naše vlade, ki jim je poverjena koncentracija vojnih grobov, odpotujejo v kratkem na Poljsko, kjer počiva okrog 400 naših vojakov. Njihove kosti polože v mavzolej na Poljskem ali pa jih prepeljejo na Češkoslovaško.

* **Letalo Aerokluba prispelo v Ljubljano.** Ljubljanski Aeroklub je dobil v nedeljo svoje prvo letalo. Novo letalo je prispelo iz Nemčije zaradi nestalnega vremena in skrajno neugodnih vetrov do Jesenic po železnici. Z Jesenic je bil Aeroklub že v petek obveščen, da je aparat na postaji. Istočasno je prejel klub obvestilo, da je uvoz tega prvega civilnega letala v našo državo dopuščen brez carinskih taks. S to brzojavko so se v soboto odpeljali na Jesenice gg. inž. Bloudek, dr. Rape, pilot Vodišek in dr. Berce, da prevzamejo letalo in pripravijo vse za njegov nedeljski polet v Ljubljano. Tu pa so nastale nepredvidene zapreke: jeseniški upravnik carinarnice med tem še ni dobil od direktije naloga, da izroči letalo brez ocarinjenja. Položaj je rešil jeseniški kolodvorski restavratör g. Oswald, ki je položil na carinarnici namesto carine kavicjo 40.000 Din, da tako pospeši izročitev letala. Okrog pol 13. ure je bil nato avijon v demontiranem stanju prepeljan z avtomobilom na polje poleg Vrbe. Tu so ga do pol 15. ure sestavili, nakar je pilot Gabriel Vodišek napravil poskusni polet. Zakrožil je trikrat nad Vrbo, nakar je zopet pristal. V avijon je nato sedel še dr. Stane Rape, nakar sta se oba dvignila zopet v zrak ter odplula proti Ljubljani, kjer sta pristala.

* **Angleško vojne brodovje zapustilo Split.** Angleška eskadra, ki se je dalj časa mudila v splitskem pristanišču, je deloma v nedeljo, deloma v ponedeljek zapustila splitsko pristanišče. Tudi «Eagle», na katerem se nahaja komandant eskadre, je v ponedeljek odplula. V soboto zvečer je komandant brodovja priredil ples na ladji «Eagle», na katerega so bili povabljeni tudi zastopniki naših oblastev iz Splita.

* **Socialisti tožijo «Slovenca».** «Delavska politika» piše, da vložijo socialisti proti «Slovencu» zaradi zadnjih grdih napadov, v katerih očitajo socialistom denunciacije proti komunistom, tožbo. Prav verjetno je, da bi «Slovenec» iz strahu pred mariborskimi občinskimi volitvami rad povzročil spor med obema socialističnima skupinama. Klerikalci bi radi tudi v Mariboru ribarili v kalnem.

* **Novo postajališče v Slovenskih goricah.** Po več kakor dvajsetletnem prizadevanju so dosegli prebivalci občine Cirknice in okoliških občin v Slovenskih goricah od vlade vendar enkrat dovoljenje za zgradbo postajališča Cirknice, ležeče v sredini med postajama Št. Ilj in Pesnica. Interesenti se niso strašili stroškov, dokler niso dobili odobritve. Na čelu pripravljalnega odbora je bil požrtvovalni župan g. Ivan Vicman, ki je z vzgledno vztrajnostjo dokončal započeto delo. Njemu na strani so bili posestniki gg. S. Majdič, P. Gerlič in Ivan Može. Slednji je cele mesece posvetil samo postajališču in bil ob vsakem vremenu vedno navzoč pri delu.

* **Izkopavanje stare cerkve v Dubrovniku.** V soboto je bilo za letos končano izkopavanje cerkve sv. Stepana na vrtu dubrovnškega katoliškega semenišča. Po mnenju strokovnjakov izvirajo izkopani deli cerkve najbrže iz 7. stoletja. Leta 949. je posetil to cerkev hrvatski kralj Stepan Miroslav, sin kralja Krešimira I., s svojo ženo kraljico Margareto. Izkopavanje se bo prihodnje leto nadaljevalo.

* **Važno opozorilo delodajaleem.** Ker naše delavsko zavarovanje predvsem ogroža neredno in

7.

Zdravnik Hasan je zehal od odprtem oknu sprejemne sobe, kjer je čakal graščakinjo Gizelo, kakor mu je naročila. Ponosno je vstopila in sedla na vzvišeni sedež tako, da je bila med njima precejšna razdalja. «Odkod in kam, neznanec?» se je glasilo njeno prvo vprašanje.

«Prihajam z daljnega vzhoda s pravico do zdravniškega naslova. Spotoma se utrjujem v znanosti, katero potrebujem za izvrševanje svojega poklica.»

«Pa še kaj drugega te je privedlo v naše kraje. Ako se ne motim, posvečaš predmetom svojih 'bolnikov' posebno pozornost.»

«Ne razumem vas, milostiva.»

«Potrpi, da se krepkeje izrazim. Včeraj mi je zlobna roka odpela pas in snela povesek ključev, katere sem nosila vedno pri sebi. Povedali so mi, da ni bilo razen tebe pri meni nikake tuje osebe. Zahtevam, da mi nemudoma vrneš, do česar nimaš pravice.»

Tujcu se je razširilo čelo, lice mu je nabreklo v hudoben posmeh. Mrko je gledal predse, kot da se ga ne tiče izgovorjeni očitek.

«Rop ni junaštvo.» se je razvnela nad njegovim drznim obnašanjem. «In da veš, ti si eden tistih ogleduhov, po katerih poizveduje vitez Jelovčan s svojimi spremljevalci. Pravkar je zapustil grad, zato se moram podvizati, da ga bo dohitelo moje poročilo.»

Hotela je odpreti vrata, toda Hasan je stopil pred njo ter ji zabranil izhod. «Mirujte, milostiva,» jo je prijel za roko. «Ako primejo

in zaprejo mene, pride za mano v ječo še nekdo drugi, vaš oče...»

Gizelo je zaboletlo, kakor bi jo bila pičila strupena kača. «Kdo? Moj oče?» je vzdrgotala po vsem telesu.

«Da, vaš oče — on, ki se bavi v stolpu s prepovedanim čarodejstvom, živeč na račun neznanca, katerega je dal brez povoda umoriti.»

«Kdo ti je povedal?» je kriknila obupno.

Indijec je segel v žep po ključe ter jih je stresel visoko nad njeno glavo. Dekle je stopilo na prste ter se je iztegnilo, da bi mu jih izvilo iz roke, bilo pa je prekasno napram spretnosti premetenega zalezovalca in prešibko proti njegovi moči. Spoznalo je, da ne bo s silo ničesar opravilo, zato se je z vsem zaupanjem poslužilo najizdatnejših sredstev — prijaznosti in denarja. «Vrni mi ključe,» ga je prosila, «z zlatom in s srebrom ti bom hvaležna za uslugo. Polovico svojega premoženja ti odstopim, ako se odstraniš in nikoli več ne povrneš.»

«Pojdem, ko bo dovršeno opravilo... Vi ne poznate vezi, ki me vežejo na Orlovje. Jaz sem odslej varuh vašega očeta,» se je potrkal na prsi, «videli ga boste le z mojim dovoljenjem.»

«Pusti me k očetu,» je kriknila in dvignila roke. «Lačen je in žejen, pa skrbi ga zaradi moje odsotnosti. Odstrani se, vsiljivec!»

«Pozvali so me, naj vas ozdravim...»

«Oh, da nisem umrla!»

«Vrni mi sili tvoje telesno zdravje in zdaj je moja dolžnost, da vas rešim duševne boleznii.»

«Dalje prih.»

nepravočasno plačevanje predpisanih prispevkov, je Okrščni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani prisiljen, da proti vsem onim delodajalcem, ki bi ob zapadlosti prejetih plačilnih nalogov predpisanih prispevkov takoj ne poravnali, predlaga pri političnih oblastvih v zmislu točke 197. zakona o zavarovanju delavcev izrek denarne kazni, ki znaša od 100 do 5000 Din. Številno nerednih plačnikov je tako veliko in zneski zadržanih vsot tako visoki, da imajo ta dejstva za posledico nelikvidnost urada, ki ne more niti svojih najnujnejših obveznosti pravočasno poravnati. Med te obveznosti spadajo predvsem okrbvalnine bolnicam, katerih gospodarstvo je zaradi tega dejstva istakoto ogroženo. Iz teh moralnih in gospodarskih razlogov je najstrožja uporaba zakonitih določil utemeljena in v interesu brezhibnega izvajanja našega zavarovanja nujno potrebna. Zato je v interesu delodajalcev, da v izogib večjim in nepotrebnim stroškom svojim obveznostim iz naslova delavskega zavarovanja redno in takoj zadoste. Urad do nerednih plačnikov v interesu svojih bolnih članov, v interesu gospodarstva naših bolnic itd. ne more imeti nikakih ozirov. Vsako liberalnejše postopanje od strani urada ima za posledico vedno večji zastatek na nevplačanih prispevkih. Pri takem položaju pa je izvajanje našega bolniškega zavarovanja sploh nemogoče.

* **Razpis občinskih volitev v Ptuj.** Dne 3. t. m. so bile razpisane volitve tudi v ptujski mestni svet. Vršile se bodo 4. decembra. Reklamacijski rok poteče s 17. t. m. Upamo, da bo tudi tokrat zmagala v Ptuj narodna zavest nad strankarstvom in bodo slovenski volilci v Ptuj tudi sedaj zagotovili slovenski magistrat, proti kateremu so se že z vsemi sredstvi začeli boriti tukajšnji nasprotniki, ki se še vedno ne morejo zživeti v dejstvo, da žive v Jugoslaviji.

* **Koroški večer v Celju.** Podružnica Jugoslovenske Matice v Celju je proslavila v soboto obletnico nesrečnega koroškega plebiscita v veliki dvorani celjskega Narodnega doma z lepim sporedom. Otvoril je spored predsednik celjske podružnice g. Rafko Salmič. Spominski govor pa je govoril učitelj g. Luznik. Žal, smo na večeru pogrešali mnogo Celjanov.

* **Kandidatne liste za občinske volitve v kranjskem okraju.** Predzadnji torek je potekel rok za vlaganje kandidatnih list za volitve v občinske zastope peterih občin v kranjskem srezu, ki bodo v nedeljo 23. t. m. Vloženih je bilo 15 list. V Velesovem so vložene štiri liste, v Vogljah tri, med njimi lista naprednega dosedanjšega župana Mola, pri Sv. Katarini nad Tržičem dve, v Naklem dve klerikalni in lista Slovenske kmetijske stranke, v Smledniku združena delavska lista, lista delovnega ljudstva in klerikalna.

* **Smrtna kosa.** Nenadna smrt je ugrabila v Ljubljani g. Vilka Praprotnika, višjega davčnega upravitelja. Zalostna vest je presunila marsikaterega ljubljana, saj je bil pokojnik znan in priljubljen v vseh ljubljanskih krogih. Velik je krog pokojnikov prijateljev, ki bodo ljubeznivega družabnika nemilo pogrešali. Pokojni Vilko Praprotnik, ki je bil vedno odločen narodnjak, je zatisnil oči v najlepši moški dobi, star 47 let. Blag mu spomin!

* **Tiskovna pomota.** V ilustrirani prilogi zadnje številke našega lista je neljuba tiskovna pomota pokvarila številko v besedilu pod sliko g. Ivana Tiča. Pravilno se ima glasiti: Ivan Tič, uslužbenec v Litiji, ki že 42 (ne 24) let zvesto služi pri istem gospodarju.

* **Preprečenje železniške nesreče.** V sredo 5. t. m. se bi skoro pripetila v Prevaljah velika železniška nesreča. Ko je popoldne prihajal osebni vlak iz Maribora, se je na postaji se nahajajoči tovorni vlak premikal tako, da je z zadnjim vagonom ogrožal uvoz osebnega vlaka. Trije vozovi so stali izven znamenja, do kamor se sploh sme premikati. Le pazljivosti službujočega uradnika se je zahvaliti, da se je pravočasno preprečila nesreča. Čim je namreč uradnik uvidel položaj, je odredil, da je tovorni vlak potegnil vozove naprej, nakar je osebni vlak lahko uvozil na postajo.

* **Popravilo cerkve sv. Maksimilijana v Celju.** Maksimilijanska cerkev ob Mariborski cesti, ki so jo uporabljali med vojno za skladišče, je sedaj zopet popravljena.

* **Štirinajstdnevna omedlevica.** Te dni je v Šmartnem pri Litiji padla s podstrešja gospodinja Neža Potiskova. Nesrečnica je pri padcu omedlela in je ležala 14 dni v popolni nezavesti. Domači so že obupali nad njenim okrevanjem. Ves čas nezavesti jo je bilo treba hraniti umetno po zdravnikovih navodilih. Lahko pa si je misliti veselje vseh domačih, ko se je te dni mati zopet osvestila. Poškodovanka se počuti sedaj že precej bolje.

* **Smrt najstarejšega Mariborčana.** Te dni je umrl v Mariboru hišni posestnik g. Karl Flucher, ki je veljal za najstarejšega Mariborčana. Star je bil 95 let. Kljub temu je bil še izredno čil in krepak. Zadnjič je bil bolan pred 55 leti. Od takrat ni obiskal nobenega zdravnika več. Bil je nad 30 let občinski svetnik, predsednik raznih združenj in častni predsednik Društva hišnih posestnikov. Bil je splošno znana osebnost. Na večer pred smrtjo je bil še dobre volje, zjutraj pa so ga našli mrtvega. Blag mu spomin!

* **Skrivnost zapuščene žene.** V Dubrovniku se je nastanila pred več tedni neka dama z Dunaja, o kateri se trdi, da je zapuščena žena nekega dunajskega tvorničarja. V Dubrovniku se je pripeljala z nekim bančnim uradnikom, s katerim pa se je kmalu razšla in se seznanila z nekim dubrovniškim zdravnikom. V sredo se je domačim zdelo čudno, da se dama do poldneva ni nič pokazala. Vdrli so zato v njeno sobo in jo našli hropečo v postelji. Poleg nje so bila tri pisma, med njimi eno za policijo. Poklicani zdravnik je ugotovil, da je gospa izpila veliko dozo nekega strupa in da je že skoro 14 dni v pravem smrtnem snu. Iz potnega lista je bilo razvidno, da je neznanka Elfrida Heitz, nastanjena na Dunaju. V pismu na policijo je izražena želja, naj je nihče ne poskuša rešiti, pač pa pokliče zdravnika, da pospeši njeno smrt. Heitzova je res že nekaj ur kesneje umrla in odnesla v grob tajnosti svojega življenja.

* **Smrt med ameriškimi rojaki.** V New Yorku je umrl pred kratkim Dominik Perko, rodom s Krke. V Ameriko je prišel že pred več kakor 30 leti. Delal je in se trudil, da je vzgojil svojih sedem otrok, ki so že vsi odrasli. Eden izmed njih je postal zdravnik. Pokojni je večinoma delal na pokopališču. Zadnja leta ga je večkrat nadlegovala bolezen. Pred nekaj dnevi se je prehladil, pritegnila je pljučnica, ki mu je končno vzela življenje. — V Brooklynu v Ameriki je umrl rojak g. Jernej Pekle, doma z Viča pri Ljubljani. Bil je marljiv in značajan mož. — Obema bodi lahka tuja zemlja!

* **Grozna nesreča v Štepanji vasi.** Na orožniški postaji v Štepanji vasi je več orožnikov, ki so prišli v Ljubljano, da si plombirajo zobe. Ob prostih urah, ko niso pri zdravniku, se orožniki vadijo v streljanju. Tako sta se te dni zjutraj vadila streljati narednik Zalar in kaplar Janez Plantan. Kaplar Plantan je s svojo puško v dobri veri, da ni nabita, meril na narednika in sprožil. Začul se je pok in v tem trenutku se je narednik Zalar zgrudil mrtev na tla. Plantan je kar okamnel. Proti Plantanu je uvedena preiskava. Nesreča se je zgodila zaradi neprevidnosti.

* **Skok umobolnika iz vlaka.** Z vlakom se je vozil te dni transport duševno bolnih iz Avstrije v Ljubljano. Avstrijska oblastva so namreč pozvala našo upravo, naj pošlje spremstvo po duševno bolne, ki se nahajajo v velikem zdravilišču Feldhofu pri Gradcu, pa so naši državljani. Odšlo je nekaj paznikov in paznic, ki so v posebnem oddelku čuvali več moških in ženskih bolnikov. Med umobolnimi je bil tudi 35letni Fran Štachel, ki je bil že prej v zavodu na Studencu, pa se mu je posrečilo, da je ob ugodni priliki ušel; ujeli so ga šele avstrijski obmejni stražniki ob prestopu meje. Oddan je bil nato v Feldhof. Stražniku, ki je med vožnjo čuval Štachla, je bilo naročeno posebno strogo nadzorovanje. Kmalu, ko je vlak zapustil litijsko postajo, je želel Štachel na stranišče. Paznik ga je dovedel do vrat, a naenkrat je nevarni norec s

silo zaprl vrata stranišča in se zaklenil. V trenutku nato se je že spenjal skozi straniščno okno in skočil iz vlaka. Ostale bolnike so prepeljali v zavod na Studencu. Kaj se je s Štachelom zgodilo, še ni znano.

* **Zaradi žoge utonil.** Zadnje nedeljsko popoldne je namenilo več kranjskih fantov, med njimi tudi 16letni Milan Jakše, prebiti z nogometno igro. Za igralni prostor so si izbrali travnik, ki leži ob steku Kokre in 'ave. Med igro pa je eden izmed igralcev brcnil žogo, da je zletela čez grmovje v vodo. Jaksetu se je zdela žoga škoda in je stekel proti reki, medtem ko so ostali tovariši čakali na travniku, da se vrne z žogo. Ker je obrežje precej zaraščeno z grmovjem in drevjem, niso mogli videti, kaj se je medtem zgodilo Jaksetu. Žoga je padla v vodo v smeri, kjer se stekata strugi Kokre in Save. Fant, ki je bil plavanja nevešč, je slekel sukno in šel v vodo. Zabredel pa je v globočino, zaradi česar se je vrnil nazaj. Valovi so žogo medtem nosili naprej. Sedaj je Jakše hitro slekel še hlače in stekel nižje po bregu, da počaka žogo. Šel je zopet v vodo in se bližal žogi. Ker je bil z roko že prav blizu žoge, ga je to premotilo in niti ni zapazil, da stopa v vedno večjo globino, dokler ni izgubil tal. Nenadoma je izginil pod valovi ter utonil. Tovarišem se je zdela Jaksetova odsotnost sumljiva ter so hiteli gledat na obrežje. Toda njega niso opazili več, pač pa so našli na obrežju njegovo obleko.

* **Nesreča pri delu.** Lesni delavec Marko Kušar iz Sv. Lovrenca na Pohorju, uslužben pri lesnem podjetniku Lešniku, se je ponesrečil, ko je spuščal hlode po riži. Hlod je skočil iz riže, podrl delavca na tla ter ga ranil po nogah tako močno, da so ga morali prepeljati v bolnico.

* **Radovednost ni vedno dobra.** Neki 19letni hlapec v Selah pri Slovenjgradcu je našel na pašniku stare puškine naboje. Radovednost mu ni dala miru in je z naboji počenjal vse mogoče. Nazadnje se je eden od nabojev, ko ga je obdeloval s kamnom, vžal, eksplodiral in drobec je fantu poškodoval oko, da se mora zdraviti v bolnici.

* **Nesreča pri obiranju jabolk.** Posestniški sin Ivan Jurša iz Ciglence je obiral jabolka. Veja, na katero je bila oprta lestevica, je bila pa tako trhla, da se je zlomila. Jurša si je pri padcu zlomil levo nogo. Ponesrečenca so odpeljali v bolnico.

* **Zastrupljenje z gobami.** Te dni je rodbina Vesijakova v Mariboru nevedoma zaužila strupene gobe, katerih težke posledice so člani rodbine takoj občutili. V popoldanskih urah je vsa rodbina ležala nezavestna, nakar so jo prepeljali v bolnico, kjer so storili vse, da jo ohranijo pri življenju. Očiščenje želodcev je rešilo vso obitelj.

* **Mlad mizar se smrtno ponesrečil.** Na cesti v Falo se je pripetila te dni nesreča, katere žrtev je postal 24letni mizar tovarne za dušik v Rušah g. Viktor Petelinšek. Marljivi mizar, doma iz Selnice, se je usodnega dne okrog sedmih zvečer odpeljal s kolesom v Falo na redno plesno vajo. Nekako sredi pota je v temi trčil z nekim drugim kolesarjem. Neznani kolesar se je po padcu sicer kmalu pobral in se zopet odpeljal, Petelinška pa je zadela težka katastrofa. Padel je namreč tako nesrečno, da si je pretresel možgane in dobil tudi več notranjih poškodb. Kljub temu pa je imel še toliko moči, da se je še z zadnjimi napori privlekel do doma, od koder so ga odpeljali z avtomobilom v bolnico v Maribor. Tu je dobil sicer zdravniško pomoč, a bilo je že prepozno. Poškodbe so bile tako težke, da jim je podlegel kljub skrbni negi.

* **Medvedka na sprehodu v zdravilišču.** V zdravilišču Kasindolu v Bosni je nastala te dni velika zmešnjava. Baš, ko so bolniki pokosili in odšli v paviljone, da se solnčijo, se je nenadoma pojavila pred ženskim paviljonom medvedka s 4 mladiči. Bolniki so v trenutku zapustili ležišča in zbežali na vse strani. Toda medvedka se je mirno sprehajala po lepo s peskom posutih potih in čudno gledala prestrašene ljudi. Upravitelj zdravilišča je vedel, da je v sarajevski oblasti prepovedano streljati medvede in je zato javil primer telefonično sreskemu poglavarstvu, na-

kar so prišli orožniki, ki so medvedko in njene mladiče pregnali v gozd.

* **Oprostitev osumljenecv umora pred mاری-borsko poroto.** Pred mاریborsko poroto so se zagovarjali Bezjak, Klemensberger, Jamernik in Golob, ki so bili osumljeni, da so umorili finančnega stražnika Janka Resnika, katerega so našli mrivega blizu St. Ilja ob avstrijski meji. Porotniki so krivdo zanicali in so bili vsi osumljenci oprošteni.

* **Sirov napad.** Delavec Jernej Črtanec, stanujoč na Brdu pri Ljubljani, se je vračal zvečer z dela domov. Nasproti barake branjevske Štefanije Dolinarjeve pa so nenadoma priskočili k že starejšemu možu neki neznanec ter ga začeli z vso silo obdelavati s pestmi po glavi, tako da se je Črtanec ves okrvavljen sesedel. Moški so nato pobegnili. Pozneje je Črtanec dogodek prijavil stražniku, ki je napadalce kmalu izsledil v osehah treh delavcev.

* **Stekel pes obgrizel več oseb.** Trgovec Razboršek v Šmartnem pri Littiji je imel pri hiši psa, ki je začel kazati zadnje dneve znake obolevlosti. Menili so, da je to le pasja slabost. Zadeva pa je postala opasnejša, ko je pes popadel domačo trgovsko sotrudnico in pa v hiši stanujočega šoferja. Oba ugriznjena bolnika so oddali v celjski Pasteurjev zavod, kjer so jima nudili najpotrebnejša obrambna sredstva. Po prvih zdravljenjih sta se vrnila oba bolnika v Šmartno, kjer dobivata od tamkajšnjega zdravnika potrebne injekcije. Upati je, da ugriz ne bo imel resnih posledic, ker sta se oba hitro javila in prišla takoj po ugrizu v zdravniške roke. Ker obstoja sum, da je prišel okuženi pes v dotiko še z ostalimi psi, je odredil litijski sraski poglavar najstrožji pasji kontumac. Vsi psi morajo imeti nagobčnike, na ulici pa se morajo voditi na vrvici.

* **Nevaren tat pod ključem.** Prejšnji četrtek ponoči je stražnik zalotil v Dravljah že dalje časa zasledovanega nevarnega dolgoprstnika Egidija Senka, ki se je smukal okoli domače hiše, kjer bi spet rad pobasal kako vrednost v svoj žep. Senk je namreč tako brezobziren tat, da mu tudi domačih ljudi ni bilo mar in jim je ukradel, kar mu je prišlo pod prste.

* **Aretacija dveh Italijanov v Mariboru.** V Mariboru sta bila aretirana dva Italijana iz Ravene, ki sta brez potočnega lista prispela v našo državo. Pri zaslišanju sta izjavila, da sta se umaknili preganjanju s strani fašistov. Aretiranca sta bila poslana v Ljubljano.

* **Poljska taticea.** Dva posestnika iz Moravske gore sta opazila, da jima nekdo izkopava krompir. Da bi izsledila dolgoprstnika, sta se podala ponoči na prežo in sta res izsledila nekega znanca, ki si je dal oprava na njihvi. Ker je tat zbežal, sta stekla za njim in ga obdelovala med potjo s količki, dokler nista spoznala, da imata oprava s sosedo. Na litijem sodišču je prejela taticea tri dni zaporu, kméla pa sta bila obsojena zaradi telesne poškodbe na denarno kazen.

* **Z nožem.** Iz Litije pišejo: Predilničar Berčon in Dolškov hlapec Groznik sta skupaj popivala. Ko pa sta prišla do Šribarjeve restavracije v Gradcu, je menda Berčon udaril Groznika po glavi. Ta se je ujezil, potegnil iz žepa nož in ga zasadil svojemu pivskemu tovarišu v lepo prsno stran. Berčon se je takoj onesvestil. Napadalec je že v zaporu. Ranjeni Berčon se zdravi v domači oskrbi in je upati, da okreva.

* **Dober lov na tatove.** Moščanski župan Oražem je zasledoval s svojim sinom Lojzotom nekega delavca iz Depale vasi, ki mu je ukradel z nove stavbe na Jamskem trgu vrečo cementa. Medpotoma sta pogledala tudi v sosednjo hišo, last Ane V. Na veliko presenečenje pa sta tam zagledala v drvarnici polno Oražmovega lesa. Seveda sta zadevo takoj prijavila stražniku, ki je posestnico zaslišal. Ana V. je takoj obdolžila tatvine svojo stranko Terezo M., ona pa zopet gospodinja. Kradli sta seveda obe in napravili Oražmu okrog 500 Din škode. Ženski sta se tudi zagovorili ter priznali, da imata shranjeno vrečo Oražmu ukradenega cementa.

* **Po plesu pretep.** Iz Zagorja pišejo: Zelezniški delavec Ivan Kokec in njegova dva sinova Lojze ter Nace, doma od Sv. Urha, so šli v po-

nedeljek zvečer «ferat» k Zimšku, kjer so proslavljali god gospodinje Frančiške. Bili so vsi dobre volje in plesali so vso noč. Zjutraj je prišel v družbo železničar Pfajfar, ki so ga z veseljem sprejeli. Okoli osmih so plesali kolo, pri čemer je prišlo do nesporazumljenja in je Ivan Kokec sunil Pfajfarja z nožem. To ie slednjega tako raztogotilo, da je prijel za kolec in neusmiljeno udrihal po Kokcu, ki je dobil težke telesne poškodbe.

* **Vlom v tobačno zalogo v Šmarju pri Jelšah.** Neznani tatovi in vlomilci so vlomili v tobačno glavno zalogo gosp. Ferda Pustka v Šmarju pri Jelšah ter odnesli 35.000 cigaret «Vardar» in 50 škatel neretvanskega tobaka v skupni vrednosti 19.000 dinarjev.

* **Tat brani z nožem ukradeno blago.** Posestniškemu sinu Adolfu Slaterniku iz Vukovskega do la je te dni zmanjkalo kolo, katero je Adolf izsledil že drugega dne v Gruševu ter si svojo lastnino brez vseh ovinkov zopet vzal. Fant, ki je kolo ukradel, pa je skočil za njim ter mu zabodel nož v hrbet. Ranjenega Slaternika so pripeljali v bolnico.

* **Glavno zastopstvo parobrodne družbe «Holland-Amerika Linije» v Zagrebu** je otvorilo v Ljubljani, Dunajska cesta 38, podzastopstvo svoje družbe, kjer se dajo brezplačno informacije za vožnjo v Zedinjene države Severne Amerike, v Kanado, Kubo in Mehiko.

* **Pomnite!** Pralni prašek Ženska Hvala ima 50 odstotkov Schichtovega mila.

ŽENSKI VESTNIK

Za skupna gospodinjstva v posameznih velemestnih hišah

V ameriških listih čitamo zanimive razprave o skupnem gospodinjstvu v velikih hišah. Vsebinski te razprav je v glavnem naslednja:

Po velikih mestih prebiva v ogromnih hišah družina poleg družine, morda petdeset ali še več družin v enem poslopju. Petdeset gospodinj je zjutraj prvih na nogah, da zakurijo v petdesetih štedilnikih in v petdesetih loncih se kuha zajtrk za moše in za otroke. To hitenje traja, dokler ne odide mož v službo in otroci v šolo. Nato vzame teh petdeset gospodinj svoje torbe ter gre nakupovat potrebnih stvari. Petdeset gospodinj pri mesarju, petdeset pri trgovcu, petdeset v pekarnah, petdeset v mlekarneh in tako naprej. Doma teh petdeset gospodinj zopet zakuri v štedilniku, pristavi lonce ter se trudi in žene kakor črna živina, ker ne ve, česa naj se prej loti: pospravljanja postelj, pometanja, kuhe ali kaj drugega. Okrog poldneva mora biti petdeset miz zopet pogrnjenih, kajti mož in otroci so lačni. Po obedu zopet zarpoče pri umivanju petdeset loncev, skled in skodel, vse malenkostno, toda vendar utrudljivo in naporno delo. Popoldne zopet perilo ali likanje, nato pa takoj spet ogenj v petdesetih štedilnikih, da se pripravi večerja. Utrujene roke delavske gospodinjje morajo zopet pregrniti petdeset miz, nato pa umiti posodo.

Po večerji spravi gospodinja svoje otroke čimprej v posteljo, trpljenja pa še ni konec. Utrujena gospodinja sede z upognjenim hrbtom k mizi ter prične šivati, plesti ter krpiti obleko in nogavice ter perilo svojih otrok. Ko je končno utrujena na smrt, se odpravlja k počitku, prej pa z žalostnimi očmi pogleda še curico perila, ki še čaka popravil. «Jutri,» pravi sama sebi. To garanje se ponavlja dan za dnem, dokler ne pristopi k njeni postelji smrt ter ji reče: «Tako, zdaj si dovršila svoje delo.»

Pa to še ni najhujše. Mnogo delavskih žen je, ki se po osem ur na dan mučijo po tvornicah za stroji, a ko pridejo domov, jih čaka ono delo, ki smo ga baš opisali. Neprestano tekanje, mučenje in garanje! To gre toliko časa, dokler si taka delavska gospodinja ne nakoplje bolezní, ki jo spravi v grob.

Američani pravijo, da bi se moralo vse to delo v eni hiši vršiti skupno, ker bi skupen gospodinjski obrat zahteval znatno manj trpljenja.

Mladost, očarljivost in ljubezen

Privlačnost ženske je v mladosti najjačja, kar je popolnoma naravno. O ljubezni v mladosti pojejo skoro vsi pesniki. Toda za pomladjo pride še poletje... Ne more se oporekati dražesti mlade lepoticice, ali vendar se lahko trdi, da je najvztrajnejša ona ljubezen, ki se poraja v poznejših letih.

Mnoge lepoticice takoj izgube svojo dražest, čim pridejo v nekoliko zrelejša leta. Mnogo je žensk, ki na prvi mah z neodolljivo silo privlačujejo moške, a čim prestane prvi zanos, izgine tudi ljubezen. S 17 leti dovede deklica moškega do blaznosti, s 25 leti kraljuje kot priznana lepoticica po salonih in dvoranah, s 30 leti pogostokrat že zatone v pozabnost.

Ženske ne smejo gledati samo na to, da razplamte strasti v srcu moškega, kajti niti eden razumen možki se ne bo zaljubil v žensko, pa naj bo še tako lepa, če nima tudi nekoliko duha. Duhovite ženske so očarljive tudi v svojih poznejših letih.

Lepi Heleni Trojanski v starih grških časih je bilo 40 let, ko jo je Paris odvedel, a Aspazija, ena najlepših grških žena, si je v svojem 35. letu usvojila Perikleja, ki je zaradi nje zapustil svojo prvo ženo. Še v svojem 40. letu je bila priznana lepoticica. Egipčanski kraljici Kleopatrinje je bilo tudi že čez 40 let, ko se je vanjo zaljubil ter se radi nje ubil rimski imperator Mark Antonij. Diani de Poitiers je bilo 35 let, ko se je francoski kralj Henrik II. vanjo zaljubil, in to kljub temu, da je bila osemnajst let starejša od njega in že vdova. Avstrijska kraljica Ana je veljala v svojem osemtridesetem letu kot najlepša žena Evrope ter je postala po smrti svojega moža, ko ji je bilo že 42 let, ljubica nekega slavnega moža. Eno leto starejša je bila madame de Maintenon, ko se je francoski kralj Ludovik XIV. vanjo zaljubil, a ko ji je bilo 49 let, se je z njo tajno poročil. Francoska igralka Marsova je bila najlepša, ko je izpolnila svoje petinštrideseto leto. Znan plesalka Izadora Duncan, ki se je te dni smrtno ponesrečila v Parizu, je bila 17 let starejša od svojega moža, slovečega ruskega pesnika Jesenina, ki je zaradi nje izvršil samomor.

Bistroumnost in duhovitost je tisto, kar napravi žensko vedno mlado in privlačno.

Uporaba kisa

V vročih poletnih dneh se človeškemu želodcu nič tako ne prileže kakor kaj kislega. Nekatera jedila so že po naravi kisla (sadje), druga pa si človek sam okisa s kisom (jesihom).

Ne bo odveč, če spregovorimo nekaj besed o kisu. V nekdanjih časih so delali ljudje kis samo iz vina. Tudi si kmetice za domačo potrebo delajo same kis iz odpadlega sadja. Največ pa poznamo in zauzijemo danes kisa, narejenega iz kiso ve esence. Kis ni prav nobeden dober za želodec, če se zauživa v preveliki meri, najslabši pa je seveda kis iz esence.

Keč domače zdravilo se rabi kis, kadar je komu slabo, da namočimo obraz in ustnice z njim, kar je priporočati zlasti pri omedlevici. Ker ima kis lastnost, da skupaj vleče kožo, se pogostoma uporablja pri oteklinah, ki so nastale, če se je kdo udaril, sunil ali si pritisnil kak ud. Kis varuje meso pred gnilobo, torej modra gospodinja ob vročini zavaruje meso s kisom. Rane je dobro izprati s kisom, da ne začno gniti in se rajši celijo. Največje pritiske je treba izmivati le s kisom in kmalu se pozdravijo.

Kis nam torej zunaj telesa na koži izdatno več koristi kakor pa v želodcu. Rednih snovi nima prav nič, pač pa draži želodec ter razkrojuje jedi. Nasvet glede uživanja kisa je ta, da je bolje manj kisati kakor pa preveč. Pravijo, da listi ljudje, ki pouzijejo v jehed mnogo kisa in obenem tudi mnogo soli, prično hirati. Torej srečno pot, zla pot!

Navadna telečja pečenka. Vzemi 2kg. nepoklorano uležano telečje ledvične pečenke in jo podrgni s soljo nekaj minut prej, kakor jo deneš v peč. Deni jo v vročo mast, v kateri jo obrni, da

hitro zakrknje, ali pa jo polij z vročo mastjo ter jo počasi peči kakšno slabo uro. Med tem jo večkrat polij z mastjo, vmes še včasih z juho ali vodo in jo enkrat obrni. Ko je že skoro pečena, pusti lepšo stran na vrhu, da lepo zarumeni. Ako prideneš pečenki košček presnega (sirovega) masla, skorjo kruha, malo čebule, bosta pečenka in sok prav okusna. Potem zreži pečenko na lepe koščke, zloži jih na krožnik in precedi nanjo sok.

Čiščenje mastnih madežev. Izvrstno sredstvo za njihovo snaženje je bencin, posebno pa z bencinom namočena magnezija. Magnezija (bela, nežgana) se najprej segreje na ognjišču, da izgubi vso vlago, in potem se pomeša s toliko množino bencina, da se napravi gosta kaša. Kadar z njo snažiš, pokriješ madež s to kašo in ga rahlo s prstom treš. Kadar se magnezija posuši, se obriše in se vse ponavlja toliko časa, da madež izgine. Nato se blago skrtlača. — Če snažimo s samim bencinom, je najbolje dotični madež dobro z bencinom namočiti, potem ga odložiti in pokriti z večkrat zloženim, močnim pivnim papirjem in s toplim likalnikom pritisniti. Pri snaženju z bencinom je treba previdnosti, da bencin ne pride z ognjem v dotiko. — Iz žameta se mastni madeži odstranijo, če jih proti vlaknu brišemo z gobo ali cunjico, ki smo jo namočili v terpentinu. — Zametasti ovratniki na suknjah se dajo očistiti od mastnih in umazanih madežev, če jih proti vlaknu mažemo s prezenc čebulo in jih potem, kadar so se posušili, polikamo.

Za uničenje ščurkov. Zelo dobro sredstvo za uničenje ščurkov dobiš, ako zmešaš polovico pšenične moke in polovico mavca (gipsa) ter to mešanico potrosiš po tleh ali najbolje v luknje, kjer se nahaja zalega ščurkov. Vendar moraš paziti, da te mešanice ne zmočiš.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

Še nekaj o solncu in solčnih pegah

Vzvišeno nad naše pojme plava ogromna solučna krogla v vsemirju. Ogromna je njegova razdalja od naše zemlje, znaša 150 milijonov kilometrov. Tudi sile, ki jih daje od sebe, se dajo izraziti s številkami, o katerih je stvarna predstava skoraj nemogoča; samo sile, ki jih daje solnce od sebe v obliki toplote in svetlobe, znašajo 580.000 trilijonov konjskih sil. Trilijon je število, ki ga s številkami zapišemo z dvajstimi ničlami (1.000.000.000.000).

Preden so iznašli daljnogled, v starem in tudi še v srednjem in novem veku, so mislili, da je solnce večna luč, ki jo je stvarnik ustvaril, prižgal in postavil na firmament, da nam večno svetli. Razumljivo, da ljudje takega naziranja niso bili prav nič veseli, ko je Galilej odkril solčne pege. Iz tega duševnega razpoloženja je tudi razumljivo, da so se nekateri branili pogledati v daljnogled, samo da ne bi izgubili vere v neomadeževanost solca.

Modernega človeka seveda take misli ne vznemirjajo več, nasprotno naši učenjaki se oborožujejo z vedno boljšimi daljnogledi in različnimi drugimi pripravami, da bi čim bolj spoznali naravo in njene skrivnosti, da, še več, svoje znanje o svetu in vsemirju hočejo tudi tehnično izkoristiti.

Solčne pege niso vedno enake, temveč se neprestano izpreminjajo. Vprav zdaj, leta 1927., se bližamo dobi največjih solčnih peg. Že leta 1926. so se pokazale solčne pege v izredni velikosti. Takrat se je veliko govorilo in pisalo o vplivu teh peg na našo zemljo. Splošno se pripisujejo viharji, ki so takrat divjali po nekaterih krajih, solčnim pegam, ki so v onih dneh krožile nad srednjim delom solčne oble. Kdo ve, kaj nas še čaka v naslednjih dveh letih, za kateri se napovedujejo ogromne tvorbe solčnih peg. Kajli videti je, da bo spadalo delovanje solca, ki se nam napoveduje, med najpomembnejše, kar so jih do zdaj opazovali. To je dovolj vzročna, da se učenjaki z vsemi sredstvi trudijo, da bi

čim več odkrili o površju solca ter pojasnili pojav solčnih peg in podobnih prikazni.

Za raziskovanje solčnih peg si je pridobil največ zaslug nemški zvezdoslovec Schwabe, ki je več desetletij opazoval solnce in preštel pege na njem. Ta učenjak je po petindvajsetletnem opazovanju odkril v štiridesetih letih minulega stoletja, da se pojav solčnih peg od časa do časa ponavlja. Leta 1852. se je lotila te zadeve zvezdarna v Zürichu ter nadaljevala redno opazovanje solca. Od tega časa opazujejo v tej zvezdarni vsak dan solčne pege ter proučujejo njihov vpliv na pojme na zemlji, zlasti na vreme.

Da vplivajo solčne pege na električne pojave na naši zemlji in na ljudi, ki so občutljivi za vreme, je že zdavnaj znana stvar. Da pa prihajajo iz solčnih peg naravnost smrtonosni žarki, so raziskovalci solca dognali šele v najnovejšem času.

Francoski zdravnik in zvezdoslovec Maurice Faure (Moris For) je statistično (s podatki) dokazal, da se število dnevnih primerov smrti in število ter velikost solčnih peg čudovito ujemata, to je, če je kak dan mnogo solčnih peg izredne velikosti, umrje veliko ljudi, nasprotno pa, če je malo solčnih peg in so te manjše, je tudi primerov smrti malo. To odkritje je učenjake silno presenetilo in so veliko o njem govorili.

Gotovo je, da bo znanost še marsikaj odkrila na solncu ter nam pojasnila stvari, ki so nam danes še skrivnost, vendar moramo priznati, da spada opisano odkritje med najpomembnejše, ker gre tu za najpoglavnejšo človeško zadevo, za njegovo življenje. In ali ni čudno, da je solnce, ki nam je veljalo doslej kot vir in ohranitelj vsega življenja, lahko včasih tudi znanilec smrti?

ZANIMIVOSTI

Primeri dozdevne smrti

Ob priliki zadnje velike portugalske revolucije sta bila kralj in prestolonaslednik ustreljena. Kmalu potem se je pojavila v časopisju vest, da je kralj nenadoma oživel. Ko je ležalo njegovo truplo na mizi, da ga obducirajo, se je začel navidezno mrtvi kralj baje v strašnih mukah zvijati in klicati na pomoč. Ker je pa bila rana, ki mu jo je zadal prosekator, smrtna, so morali nesrečnemu kralju baje takoj pomagati na oni svet. Koliko je resnice na tem, se, seveda, ne dá ugotoviti.

Presenetljiv primer dozdevne smrti se je pripetil nedavno v poljski vasi Smorgon, kjer je neki kmet podlegel srčni kapi. Pred pogrebom je prišel v dotično hišo vaški bravec, ki je hotel mrliča obriti. Komaj je pa mrlič začutil na sebi ostrino britve, se je naenkrat prebudil in vstal od mrtvih.

Taki primeri so znani že iz najstarejših časov. Starorimska pisatelj Plinij in Apolonij pripovedujeta v svojih spisih o dozdevnih mrličih, ki so jih prezgodaj pokopali. Zelo pogoste so bile take usodne zmote v srednjem veku za časa razsajanja kuge. Tudi v 18. stoletju je v Evropi opetovano razsajala kuga. Znameniti zdravnik Franco je napisal leta 1797. razpravo, v kateri pravi, da so za časa kuge pokopali mnogo živih bolnikov, ki so jih smatrali za mrtve. Tudi veliko razsajanje kolere v preteklem stoletju je zahtevalo mnogo takih človeških žrtev. Francoski zdravnik Josat je svoječasno izdal statistiko, iz katere je razvidno, da so pokopali v Franciji tudi v normalnih razmerah letno 30 do 40 dozdevno mrtvih, v Italiji pa celo 65.

Kot dogodek te vrste lahko navedemo tudi žalostno usodo slavne igralkice Rachel, ki je ležala že 11 ur v krsti, pa se je zopet zavedla. Leta 1866. je pripovedoval kardinal Donnet v francoski zbornici, da so ga že pred 40 leti proglašili za mrtvega. Leta 1826. mu je postalo nekoga dne slabo in moral je v posteljo. Zdelo se mu je, da so mu vsi udje otrpnili. Bil je pa pri popolni zavesti in slišal je dobro vse, kar so govorili v njegovi bližini. Tako je moral po-

slušati posvetovanja o pripravah za svoj pogreb in vendar se ni mogel ganiti, niti zakričati, da še ni umrl.

Zdravnik dr. Haberd je predaval svoj čas v Nemčiji o primeru dozdevne smrti, ki ga je doživel v svoji zdravniški praksi. Neka strežnica v njegovem zdravilišču je zaužila poldrugi gram morfija in 5 gramov veronala, ker se je naveličala življenja. Tako velika porcija pomeni za vsakega človeka neizogibno smrt. Samomorilko so našli v bližnjem gozdu in vsi so mislili, da je mrtva. Srce ji sploh ni utripalo in tudi na zrcalu, ki so ga ji postavili pred usta, ni bilo videti nobenih znakov dihanja. Kljub temu pa zdravnik ni mogel ugotoviti smrti. Zato si je hotel pomagati s starim preizkuševalnim sredstvom. Nakopal je mrtvi na prsa razgretoga voska. Koža pa ni postala rdeča. Zato je vaški zdravnik odločno izjavil, da je strežnica mrtva. Delavci, ki so odnesli njeno truplo v mrtvašnico, so pa opazili, da samomorilka diha. Zdravniki so se vrnili k nji in res so jo z umetnim dihanjem kmalu spravili k zavesti.

V Angliji so imeli po svetovni vojni šest primerov dozdevne smrti. V Leedsu je neki božjastnik med pogrebom dvignil pokrov krste, pretrgal vrvi, s katerimi so spuščali krsto v grob in pomolil iz krste roke, da so ga prestrašeni pogrebci potegnili iz groba.

V splošnem velja tudi v dandanašnjih časih načelo, da nastopi pri človeku smrt tedaj, ko neha utripati srce in ko človek več ne diha. Dihanje in utripanje srca ne preneha vedno istočasno. Često srce deluje, ko je umirajoči že izdihnil. To se pripeti zelo pogosto pri novorojenčkih. Pri raznih živalih so naravoslovci ugotovili, da so se usta odpirala in zapirala še dolgo potem, ko je bila glava že odrezana od trupla. Pri ribah je ta pojav splošno znan. Pri ljudeh so ugotovili ta pojav v nekaterih primerih obglavljenja. Telo obglavljenega zločinca je drgetalo še 10 minut po usmrtni. Za popolnoma zanesljiv znak smrti smatrajo mnogi tako zvane steklene oči. Ako pa vbrizgamo mrliču v oko nekaj kapljic atropina, se njegove zenice razširijo še 4 ure po smrti. Preprosto ljudstvo pripoveduje, da so mnogi slišali, kako je mrlič vzdihnil. Teh pojavov znanstveno še nihče ni pojasnil. Najbrže gre za pline, ki se naberejo po smrti v pljučih. Tudi barva obraza ni odločilna za smrt. Mnogi mrličji imajo rdeča lica. Pri zastrupljenju s plinom ali ogljikovim kisikom je to običajen pojav.

Velik strah pred dozdevno smrtjo je dal povod, da so začeli ljudje razmišljati o raznih varnostnih ukrepih. Tako se je že opetovano pripetilo, da so natakli mrliču na prst prstan, ki so ga spojili z električnim zvoncem. Pri takih poskusih se rado pripeti, da električni zvonec naenkrat zapoje, kar pa seveda ne pomeni, da je mrlič oživel. Ta pojav se dá razlagati na ta način, da se mišičevje po smrti krči.

Zgodovina se ponavlja

Zgodovina pokazuje, da se na svetu marsikaj ponavlja. Poročila o oropanih carskih grobovih v Moskvi spominjajo na slične dogodke, ki so se odigrali za časa prve francoske revolucije. Torišče teh dogodkov je bila lepa srednjeveška katedrala v St. Denisu, kjer so počivala trupla francoskih kraljev in kraljic.

Dne 1. avgusta leta 1799. je izročil revolucionarski konvent Marijo Antoinetto sodišču. Obenem so tudi sklenili podreti grobove kraljev v St. Denisu. Ta sklep je bil utemeljen s tem, da potrebuje vojska svinca in bronca. Krste kraljev so morale dati kovino za revolucionarske topove. Dne 12. oktobra 1793. so prihrumeli delavci v katedralo in se lotili grobnice. Pričeli so s truplom pri ljudstvu najbolj priljubljenega kralja Henrika IV. in odprli krsto. Kralj, ki je bil umorjen leta 1610., je ležal kakor živ. Samo posušil se je in postal prava mumija. Privlekli so ga ven in naslonili na zid. Neki vojak je odstranil kralju brado. Neka ženska je podrla z zaušnico truplo na tla. Vrgli so ga v novoizkopano jamo, ki je bila nekaj dni pozneje polna ostankov nekdanjih

kraljev. V ponedeljek 14. oktobra je prišel na vrsto grob kralja Ludovika XIV., katerega obraz je bil črn kakor saje. Truplo se je razkrojilo in plavalo v smrdeči zelenkasti mlaki. Prav tako je izgledalo truplo Ane Avstrijske. Vrgli so jih naglo v skupno jamo.

V sredo 16. oktobra so odprli zadnji grob, to je grob Ludovika XV., znanega nasledovalca žensk. Baš ta trenutek so peljali v Parizu na morišče Marijo Antoinetto. Gnilo truplo Ludovika XV. je širilo tako strašen smrad, da je vsjakom postajalo slabo.

Pod visokimi gotskimi oboki katedrale je bil še grob narodnega junaka maršala Turenna. Tudi ta je postal mumija. Truplo se je ohranilo še bolj kakor ono Henrika IV. Revolucionarji so sklenili, da ne bodo vrgli ostankov slavnega vojskovođe v kraljevsko jamo. Počastili so njegove vojne zasluge s tem, da so izročili njegovo mumijo nekemu Gaucetu, cerkovniku. Ta jo je kazal letoviščarjem ter s tem služil denar. Več gostov si je kaj želelo za spomin od Turenna, zato je Gaucet izdrl mumiji vse zobe in jih drago prodal. Šele julija 1794. so izročili Turennove ostanke v narodopisni pariški muzej. Tam je bil razstavljen poleg nagačenih živali in predpotopnih kosti. Šele leta 1800. so Turenna svečano pokopali na odredbo Napoleona.

Konvent je zaplenil in prodal leta 1793. vse dragocenosti katedrale v St. Denisu: zlate svetiljke in svečnike, z dragulji okrašena razpela, meč Device Orleanske in drugo.

Leta 1814. po padcu Napoleona je odredil Ludovik XVIII., pogreb kraljevih ostankov. Razkopali so jamo iz leta 1793., a dvajset let v vlažni zemlji je uničilo vse. Od kraljev so ostale samo kosti in prebite lobanje. Zdaj so zazidani ti ostanki v eni izmed kapelic katedrale St. Denisa. Posebej sta postavljeni krsti obglavljenih Ludovika XVI. in Marije Antoinette.

× Amundsen opisuje svojega sopotnika na severni tečaj Italijana Nobila. Kmalu po Amundsenovem poletu na severni tečaj je nastal spor med znamenitim raziskovalcem in italijanskim generalom Nobilom, ki je spremljal Amundsen in ki se je potem bahal, da je polet na severni tečaj zgolj njegova zasluga. Ker je napravil spor na javnost zelo mučen vtis, štá pozneje obe stranki izjavili, da so vesti o nesoglasju izmišljene. Te dni pa je izšla v Newyorku knjižica Amundsena, v kateri ta odkrito priznava, da je bilo postopanje generala Nobila zelo čudno. «General Nobile», tako piše Amundsen, «je ravnal po navodilih svoje vlade in skušal prikazati polet na severni tečaj kot uspeh italijanskega zrakoplovstva. Ko smo prileteli z zrakoplovom «Norge» nad severni tečaj, sva spustila z Ellsworthom na skrajno severno točko naše zemlje majhne zastavice. Neverjetno, a vendar resnično je bilo početje generala Nobila. Z njim sem sklenil pogodbo, da zrakoplov ne sme biti preobtežen in da vzamemo s seboj samo najnujnejše potrebščine. Zato sva vzela z Ellsworthom zastavice, ki so bile komaj tako velike kakor žepni robec. Nad severnim tečajem sva jih vrgla iz zrakoplova in zaklicala slavo obema državama. Lahko si pa mislite najino presenečenje, ko sva zagledala generala Nobila, ki se je nagnil iz zrakoplova in vrgel na severni tečaj celo balo italijanskih zastav. Zrakoplov je izgledal nekaj časa kakor cirkuški voz. Okrog njega so vihrale najrazličnejše zastave v italijanskih barvah. Slednjič je izvlekel Nobile iz svoje kabine še eno zastavo, in sicer tako veliko, da jo je komaj spravil skozi okno. Mož je mislil, da bo slava italijanskega naroda s tem zasenčila slavo Norveške in Amerike. Ne morem razumeti, da se odrasel človek in višji častnik ni zavedal velikega trenutka, ko smo leteli čez severni tečaj. Njegovo ravnanje se mi je zdelo tako bedasto smešno, da sem se na ves glas zasmel.» — Tudi drugod po svetu že spoznavajo italijansko puhlost in komedijantstvo.

× Smrtna slutnja plesalka Izidore Duncanove. Znamenita plesalka Izidora Duncan, ki se je nedavno v Nizi smrtno ponesrečila, je baje

slutila, da jo čaka nesrečna smrt. Preden je izgubila svoja dva otroka, ki sta tudi postala žrtev avtomobilske nesreče, so plesalko neprestano preganjale razne prikazni. Na predvečer usodne avtomobilske nesreče je povabila k sebi svojo prijateljico in ji pripovedovala, da jo je ves dan preganjala črna ptica, ki je letala nad njeno glavo. Plesalka je zatisnila oči, toda vse je bilo zaman. Črna ptico je videla nad glavo tudi z zatisnjenimi očmi. «Ko se je prikazala črna ptica prvič,» je pripovedovala Duncanova, «sem poklicala sobarico, ker nisem vedela, da se mi blodi. Groza me je obšla, ko je sobarica izjavila, da ne vidi nobene ptice. Velela sem ji odpreti okno, da bi mogla črna ptica odleteti. Pa tudi to ni pomagalo. Ptica je letela po sobi in samo jaz sem jo videla.» Drugi dan se je pripetila nesreča. Dva dni pred smrtjo se je zopet prikazala črna ptica. Plesalka se je tako ustrašila, da so morali poklicati zdravnika. Vso noč ni zatisnila oči in drugi dan je pripovedovala o črni ptici svoji prijateljici. Da bi se malo razvedrila, je hotela napraviti izlet z avtomobilom, kar je postalo zanjo usodno.

× Izum nove kovine. V poljski javnosti je vzbudila splošno pozornost vest o izumu nove kovine, ki naj sčasoma nadomesti sedaj tako drago med. Dosedanji poizkusi so pokazali, da je izum zelo važen in da ima nova kovina lepo bodočnost. Kovino je izumil Poljak ing. Pomiankowski, ravnatelj velike kovinske tovarne v Belgiji. Nova kovina se pridobiva iz odpadkov medi in cinka. Izumitelj podrobnosti tega procesa noče objaviti. Na zunaj je podobna nova kovina zlatu in se dá valjati in zavijati kakor med. Prikladna je za izdelovanje novcev, draguljev, zvoncev in raznih okraskov. Nova kovina popolnoma nadomestuje med in je za 40 odstotkov cenejša od medi. Izumitelj je že razkazal v Varšavi celo vrsto predmetov iz nove kovine.

× Star japonski denar v obliki zlatih jaje. Potres na Japonskem, ki je številnim prebivalcem prinesel smrt in pomanjkanje, je bil v enem primeru vendarle ključ do poštenega bogastva. Med ponesrečenimi v glavnem mestu Tokio je bila tudi starodavna trgovina Marušaši. Dvanajsti rod je sedanji. V tej rodbini se že več stoletij od roda do roda podeduje zapečaten oporoka s posebno pripombo, da se sme odpreti le v najskrajnejši sili. Ko je sedanji lastnik zaradi požara, povzročenega po silovitem potresu, moral zapustiti hišo, je predvsem rešil ta stari dragoceni dokument. Ko je videl, da je popolnoma vse uničeno in opustošeno, se mu je zdel ta trenutek primeren, da oporoko odpre, kar je tudi storil. V pismu je bilo pisano: «Kopljite v kleti.» Ob enem je bilo označeno mesto, kje naj kopljejo. Ko je ogenj ponehal, je gospodar sledil navodilu ter izkopal tri lonce, napolnjene z zlatim denarjem v obliki jaje, ki izvirajo iz starejših časov Japonske. Tako je zdaj bogatejši kakor kdaj poprej, kajti zlatniki predstavljajo veliko bogastvo.

× Delo na moderni ladji. Največje upanje za angleške brezposelne delavce nastane takrat, kadar se v veliki meri prične graditi parniki. Splošno je mnenje nepoučenih, da imajo pri gradbi parnika posla delavci kovinske stroke, strugarji, žičarji in strojniki. V resnici pa ima skoro sleherna obrt opravka na moderni ladji, preden je taka ladja sposobna za promet. Kadar je mnogo naročil, imajo železolivarne polne roke dela. Prav tako premogovniki, kajti za zelo zaposlene železotovarne je treba silne množine koksa in premoga za plin. Parnik še ni gotov, ko že zdrči v vodo. Ni še v ladji vseh strojev, ne notranje opreme. Le v toliko je izdelan, da se drži na vodi. Sedaj pride šele prava armada delavcev, inštalaterjev, električarjev, ključavničarjev, mizarjev, tesarjev, tapetnikov, slikarjev in drugih. Na modernem parniku je vsaka kabina opremljena z napravo za vročo in mrzlo vodo. Koliko posla dačo samo veliki plavalni bazen in kopalnice! Velika moderna angleška ladja «Aquitania» ima električno razsvetljavo, ki bi zadostovala za marsikatero manjše mesto. Na parniku je 180 raznih električnih motorjev s skupno močjo 2000 konjskih sil. Zarnie ima okrog deset tisoč in elek-

tričnih zvoncev je 1500. Kuhinja je popolnoma električno opremljena, nobenega dima in ne ognja.

× Zakladi Mrtvega morja. Na dnu Mrtvega morja so po ugotovitvi učenjakov neizmerni zakladi. Mrtvo morje ima na svetu največjo zalogo kalijevih soli. Na dviganje teh zakladov se že dolgo pripravljata Anglija in ta mesec bi morala pasti odločitev. Pravico do zakladov Mrtvega morja si pa lastijo tudi Američani, ki trdijo, da tako zvani palestinski mandat ne daje Angliji morja v izkoriščevalni zakup.

× Začarana miza. Pred nekaj tedni je v Nizozemski Indiji umrl izredno bogat Kitajec Le-Cang-Feng. Nihče ni vedel, odkod izvira njegovo bogastvo, bilo je pa jasno, da denar, ki ga je imel naloženega v neki banki, ne more izhajati od njegove trgovine s starinami. Bogatin je skrivnosti svojega bogastva vzel s seboj v grob in je vse njegovo premoženje prišlo na dražbo. Nekaj dni po dražbi se je pa začelo govoriti o čudežu. Neki Javanec je kupil staro mizo iz zapuščine umrlega bogatina. Mizo je umil in postavil na sonce, da se posuši. Vsakdo si lahko predstavlja njegovo velikansko začudenje, ko je čez nekaj časa opazil, da se miza na vročem solncu v pravem pomenu besede poti. Obrisal jo je, postavil zopet na sonce, a miza je ostala mokra. Okrog čudežne mize se je zbrala velika množica, prepričana, da je miza začarana. Nazadnje je stavil nekdo predlog, naj se miza, v kateri gotovo nebvajajo zli duhovi, razseka na drobne kosce, da bi hudobni duhovi izgubili svoje zavetišče. Predlog se je sprejel in uresničil, a ko so prvič s sekuro zamahnili po mizi, se je videlo, da je plošča votla in polna opija. Opij ima lastnost, da vleče mokroto nase in jo na toplem zopet izloča. Od tod je izviralo potenje mize. S tem je bila razkrita tudi tajnost umrlega Kitajca, prebrisanega trgovca z opijem, ki je v votlih mizah skrival svojo zalogo.

× Najdena hči. Hčerka ugledne obitelji iz Colnoka je prišla leta 1924. v Budimpešto z namenom, da si najde službo. Njena prizadevanja so bila brezuspešna in nekoliko dni kasneje so dekletovi starši prejeli od budimpeštanske policije obvestilo, da je hčerka izvršila samomor. V obupu je baje skočila v Donavo. Na mostu so našli njen plašč, klobuk in pismo, v katerem sporoča, da se ji je pristudilo življenje in da odhaja prostovoljno v smrt. Kmalu za tem je Donava izplavila neko truplo, ki so ga smatrali za truplo samomorilke. Starši so hčerko svečano pokopali in ji postavili dostojen spomenik. Minula so tri leta. Nesrečni starši so še vedno žalovali zaradi izgube svojega otroka. Nenadoma pa je prispelo iz Braziliije pismo hčerke, o kateri se je domnevalo, da je že davno na drugem svetu. V poslednjem pismu sporoča, da ni imela sreče pri iskanju službe, zaradi česar se je odločila, da odpotuje v Ameriko, vendar ni hotela, da bi za njeno namero zvedeli. To je bil vzrok, da je odločila na mostu plašč, klobuk in pismo, nakar je odpotovala v Brazilijo, kjer je mnogo trpela, vendar so se razmere okrenile na boljše in po treh letih razpolaga s precejšnjim premoženjem. Ima svojo vilo in avtomobil ter se namerava poročiti z nekim inženjerjem, njenim rojakom Madžarom. K poroki vabi starše, ki jih je nepričakovano presenečenje silno vradostilo.

× Usmrtitev nevarnega zločincev v Češkoslovaški. Po obsodbi olomuškega vojnega sodišča so te dni obesili morilca, roparja, vojnega begunca Martina Leciana, ki je v roku treh mesecev poleg treh umorov zagrešil nad 50 raznih hudodelstev ter še po obsodbi poskušal pobegniti iz ječe na ta način, da je enega vojaka ubil, drugega ranil, tretjega pa zapeljal v zločin. Če tega ubežnega poskusa ne bi bilo, bi bil najbrže pomiloščen.

× Sedemnajst mladih deklet neznanokam izgini. Madžarski časopisi poročajo, da je v minulem tednu v solnoški županiji neznanokam izgini 17 deklet v starosti od 14 do 20 let. Od doma jih je zvalil neznanec, ki jim je obljubljal dobre službe. Oblastvo poizveduje za dekleti in za trgovcem Ivanom Bobikom, o katerem se sumi, da jih je izvalil v javne hiše.

× **Strašna eksplozija v Newyorku.** V italijanskem delu Newyorka je nastala te dni v neki hiši eksplozija, ki je razdejala celo poslopje. Pri tem je bilo tudi pet oseb ubitih, dvanajst oseb, večinoma težko ranjenih, pa so izkopali izpod ozvalin. Ljudje so v nekem možu, ki so ga našli v kleti z razbito glavo, spoznali znanega anarlista. Sosedje pripovedujejo, da sta v tej hiši pred kakim mesecem dva mlada Italijana najela sobo in večkrat prihajala ter odhajala s skrivnostnimi paketi. Vzrok eksplozije se ni dal ugotoviti.

× **Drzen tolovajski dogodek v Ameriki.** Filmiska prestolnica sveta Hollywood v Ameriki je doživela dogodek, o katerem na dolgo in široko poročča vse ameriško časopisje. Bilo je v opolninskih urah na eni najprometnejših ulic. Pred neko banko se je tisti čas ustavil eleganten avto, iz katerega so stopili štiri gospodje. Neznanci so takoj po izstopu pokazali svojo barvo; s puškami in samokresi so vdrli v banko, dočim je čakal motor zunaj v pripravljenosti. Da ne bi bilo nepotrebnih zijal, si je šoferjev spremljevalec omislil strojno puško, s katero je daleč naokoli strahoval ulico, da si ni upal nihče blizu! Dočim je tolovaj zunaj streljal, so ostali štirje praznili banko. V banki je bilo zelo živahno, kajti skoro tucat uradnikov je posluževalo nad petdeset oseb. Vendar se niso tolovaji bali nikogar. Sprva so prisilili vse navzoče, da so dvignili roke, nato sta dva roparja prisilila vse stranke, ki so imele opravka v banki, da so se umaknile v kot, kjer so morale stati z dvignjenimi rokami, a uradniki so morali na tla, in sicer tako da so se z nosom dotikali tal. Po končanem poslu so jo drzni razbojniki naglo odkurili z avtom. Plen, ki je prišel roparjem v roke, je znašal 50.000 dolarjev.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Hiter odgovor.

Zora (na ulici): «Kaj ti pa pade v glavo, Dušan, da me ogovoriš na ulici! Saj sem ti pisala, da te več ne poznam!»

Dušan: «Prav lepo! Se ti bom pa predstavil.»

Blaga duša.

Zakonski mož je pred smrtjo izjavil svoji ženi obljubo, da se ne bo vnovič omožila.

«Vrli možak!» je vzkljnil njegov sosed, «še v svojih zadnjih trenutkih je mislil na to, kako ti nas obvaroval nesreče...»

Jecljavec.

Tujec (ki jeclja, hoče v trafiko): «Prosim, gospod, kje pa je tra-tra-tra...»

Domačin: «Trgovino s trompetami mislite, kaj? Ta je takoj za oglom.»

Med prijatelji po cvetličnem dnevu.

Gasper: «Jaka, kakšen pa si?»

Jaka: «Ali ne veš, da je bil včeraj cvetlični dan ženskega dobredelnega društva?»

Gasper: «Kaj pa imajo cvetlice in dobredelne žene opraviti s tvojo razbito glavo?»

Jaka: «Moja dobredelna žena me je obsula s metjem, ko sem prišel pozno zvečer domov.»

Gasper: «To pa vendar ni zakrivilo tvojih las!»

Jaka: «No, seveda, ona me je posula s cvetlicami, katere pa je pozabila vzeti iz loncev...»

Brez njegovega dovoljenja.

Mohor: «Jaz bi svoji ženi nikakor ne dovolil, da nosi deško frizuro.»

Mrdun: «Saj jo vendar nosi!»

Mohor: «Da, da, toda brez mojega dovoljenja...»

Schichtov način pranja

Namočiti v ekstraktu za pranje „ŽENSKA HVALA“ Izprati s Schichtovim TERPENTINOVIM MILOM.

Najsrečnejši.

Miha: «Ali že veš, da se je Čebulova najstarejša hčerka omožila?»

Gasper: «In kdo je tisti srečen mož?»

Miha: «Srečen mož? Najsrečnejši mož je stari Čebul...»

Kakor doma.

Čebula: «Ti hodiš vsak dan na stanovanjski urad in še sedaj nimaš stanovanja.»

Česen: «Ga tudi ne potrebujem, ker se potim na stanovanjskem uradu kakor doma.»

Pivo je boljše.

Zdravnik (ki je bolniku zabranil piti): «Torej ste nehali piti vino?»

Bolnik: «Seveda, saj je pivo boljše...»

Stare vino.

Gost: «Natakar, poglejte vendar, v vinu sem našel siv las.»

Natakar: «Ze mogoče, saj je vino staro nad 80 let...»

Odgovor.

Stric (ki ima prav svetel nos): «Ti, Jurček, si moraš nos večkrat očistiti.»

Jurček: «Da, striček, toda tako se ne bo nikdar svetil kakor Vaš...»

Zrtev poklica.

Zora: «No, kako je bilo na ženitovanjskem potovanju?»

Nada: «O, strašno. Kakor veš, je moj mož natak in kadarkoli je kdo v hotelu potrkal na kozarec, je moj mož tekel tja.»

Žival je več vredna.

Očanec Pijančič se je napotil na sejem, da kupi osla. Kupil je lepo žival, jo privezal na vrv ter se podal domov. Spotoma je zavil v gostilno, kjer si je privoščil dobre kapljice, ki mu je zlezla v glavo. Strahovito se je zibal, zapletal in omahoval, medtem ko je osel počasi cincal za njim. Pot ga je vodila proti brvi, vodeči čez vaški potok. Na drugi strani ga je že čakala žena s pripravljeno pridigo.

Z veliko težavo se je očka privlekel na sredo brvi. Tu je izgubil ravnotežje, se nekoliko nagnil in potegnil še osla za seboj v vodo.

«Pomagajte,» je vpila žena prestrašena, «sosedje, pomagajte!»

«Kaj pa je?» so vpraševali vaščani, ki so drveli z vseh strani.

«Oslel je padel v vodo, rešite ga, rešite ga!»

Razburjena žena.

A.: «Zakaj je neki tvoja žena tako razburjena?»

B.: Najprej se je razjezila zaradi služkinje, potem se je jezila na mene, ker se nisem razjezil nad služkinjo, in sedaj se jezi zaradi tega, ker se jaz jezim, da se je ona jezila na služkinjo. Razumeš?»

NAJ REČE KDO KAR HOČE
KOLINSKA CIKORIJA
JEIZVRSTNA KAVINA PRIMEŠ.

„DOKO“ NAZNANILO.

Velika izbira lepo izdelanih oblek za moške, dečke in otroke, površnikov, plaščev, suknjičev, perila, klobukov, čevljev, dežnikov in vsakovrstnega modnega blaga po skrajno nizkih cenah

Za cenjeni obisk se priporoča

T. IVANCIC, trgovka

252 v Ljubljani, Karlovska cesta št. 2.

Kupite samo domače „DOKO“ čevlje,

ki so zajamčeno domač ročni izdelki in mnogo boljši kakor čevlji izdelani v tovarnah. „Doko“ čevlji so cenejši in boljši kakor tovarniški. Tisoče pohvalnih priznanj. Vsa popravila v 24 urah točno in po najnižji ceni.

LJUBLJANA, Prešernova ul. 9

V vojaški šoli.

Narednik: «Vi, Polikarp Mohovt, kako se je imenoval oni slavni vojskovodja, ki je podjarmil skoro ves svet?»

Mohovt molči.

Narednik mu pomaga: «No, Na-na-na —»

Mohovt se spomni in krepko odgovori: «Narednik!»

Nemogoče.

Slaven kipar je sedel v gostilni med meščani. «Poslušajte, mojster,» mu je rekel neki mesar, «ali bi mi hoteli napraviti lep nagrobnik, ko bom umrl?»

«Zakaj pa ne!»

«Veste lep kip angela in spodaj napis: Tu počiva mesar in poštenjak.»

«To je nemogoče!» je izjavil odločno kipar.

«Zakaj pa ne?»

«Ker bi potem vsakdo mislil, da počivata v vašem grobu dva...»

MALI OGLASI

Kovaškega vajenca

sprejme Ivan Steblovnik, kovač, Šmartno ob Paki.

Storže, želod, žir in druga gozdna semena kupuje tvrdka «Fructus», Ljubljana, Krekov trg 10.

Omožiti želim

pridno, lepo hčerko, ki ji bom zaradi svoje starosti in starosti svoje žene izročil krasno posestvo, kjer je tudi gostilna. Vse je v najlepšem redu. Vredno čez 100.000 Din. Rad bi pridnega in treznega zeta, ki bi pa imel kaj dote. Več o tem pove Oton Arzenšek, Sv. Rok, Šmarje pri Jelšah. — Za pismene odgovore znamke priložiti!

Pekovskega vajenca,

močnega in pridnega, sprejme pekarija Jurij Ravnik na Bledu. Vsa oskrba v hiši.

SLABOST

predčasna, pri starih in mladih, nervoznost, apatija, slabo spanje, glavobol, nevralgija, opešanje, fizična in živčna utrujenost ter druge človeške bolezni so le posledice oslabelosti naših življenskih žlez in zastrupljenja krvi, ki jo povzročijo razkroj snovi. Močne in zdrave žleze ojačujejo vse dele človeškega organizma in človek postane lak, čil in energičen.

Ali moremo doseči močne življenske žleze? Da, ako vanje presadimo klice življenskih žlez mladega bitja, kar se izvrši prvič z dragim in kompliciranim operativnim prenosom in drugič s cenenim in enostavnim uživanjem specialnega ekstrakta «Kalefluid» D. Kaleničenka.

«Kalefluid» razkroja in odstranjuje iz organizma mokračno kislino in druge strupe, povrača organizmu zdravje, prejšnjo energijo, sposobnost za delo in povratek mladih let. Z eno besedo: «Kalefluid» prosto pomlajuje človeka. Desettisoči zdravnikov iz raznih dežel priznavajo «Kalefluid» kot silno dobro zdravilo in ga priporočajo kot odlično sredstvo pri vseh vrstah živčnih in artričnih boleznih. Za svoje zdravilne vrline je «Kalefluid» odlikovan na higijenskih izložbah v Parizu, Londonu, Rimu, Bruslju in Florenci s petimi «grand prix» in petimi velikimi zlatimi medaljami.

«Kalefluid» se prodaja v vseh večjih lekarnah in drogerijah. — Brezplačno se pošlje vsakomur detajlna naučna literatura «Preporodja» z zdravniškimi ocenami in zahvalami bolnikov. Obračati se je na: Beograd, Katičeva ul. 1, Lit. D. 1, Miloš Marković.

Prodaja za konzorcij «Domovine» Adolf Ribnikar.

Cenj. občinstvu vljudno naznanjam, da sem **otvorila novo trgovino s konfe'cijskim in modrim blagom v Ljubljani, Karlovska cesta 2**

Obrtnik,

mirnega značaja, želi znanja v svrhu ženitve s poštenim, čednim in premožnim dekletom, stariim od 20 do 30 let. Le resne ponudbe, če mogoče s sliko, pod «Značajen 32» na upravo «Domovine».

Obvestilo.

Podpisana zadruga naznanja, da se bo vršil njen

izredni občni zbor v poslovnih prostorih pri Mariji Snežni na **Velki dne 20. oktobra 1927. ob 2. uri popoldne**

s sledečim dnevnim redom:

- 1.) Sprememba pravil.
- 2.) Slučajnosti.

Pri Mariji Snežni, dne 6. oktobra 1927.

Hranilnica in posojilnica pri Mariji Snežni na Velki. r. z. z n. z.

253

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava.

Dr. med. I. Rahlejevu

Beograd

Kosovska ulica 43.

Blagorodni gospod doktor! — Pred dvemi meseci sem naročil iz Vašega laboratorija steklenico Vašega zdravila Radlo Balsamika. Trpel sem na revmatizmu. Ker so bolečine zelo popustile, se vam najlepše zahvaljujem in vas prosim, da mi pošljete po poštne povzetju še eno steklenico Vašega izvrstnega zdravila.

Z odličnim spoštovanjem

Dragutin F. Anrat, železničar.

Borovo kod Vukovara, 1. septembra 1926.

Zdravilo „RADIO BALSAMIKA“ izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij „RADIO BALSAMIKA“ dr. I. Rahlejeva v Beogradu, Kosovska ulica 43.

229

Izšla je

Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za prestopno leto 1928.,

ki ima 366 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil že od naših pradedov najbolj vpoštovan in je še danes najbolj obrajtan. Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah.

„VELIKA PRATIKA“ je najboljši in najcenejši družinski koledar.

Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

251

J. Blasnik naslednikih, tiskarna in litografski zavod, Ljubljana, Breg 12.

Bolni živci!

Casopisne kronike prinašajo vsak dan cele rubrike o samomorih, in čitatelj, ki jim sledi, prihaja do zaključka, da je vzrok vseh teh dejanj, večinoma razkrojenost živcev. Zdravniki vsega sveta streme za tem, da odstranijo to bolno stanje, ker je bolne živce mogoče ozdraviti.

Kolikor čini je v letu, toliko noči brez spanja prežive ti bolniki v misli, kako bi se rešili te bolezni. Raznovrstne bolečine v glavi, šumenje v ušesih, nepoznane vizije pred očmi, želodčni krči in podobno jim onemogočajo delo. Ti pojavi so jasno obilježje bolnih, napetih živcev. Povojni ljudje so žal zelo dober material za živčne bolezni in posledica tega so množice pacientov in kandidatov za samomorilce. V borbi za zdrave živce in da se preskrbi zdrava generacija, vidimo na prvem mestu originalno sredstvo za zdravljenje: „KOLA LECITHIN“.

Mnogi podatki dokazujejo da Kola-Lecithin presenetljivo deluje, oživlja rdeča krvna telesa, vzdržuje ljudi v njihovi mladosti in svežosti. O delovanju tega sredstva se more vsakdo prepričati, samo poguma ne sme izgubiti.

Spodaj navedena tt. pošlje vsakomur, kdor pošlje svoj naslov,

popolnoma brezplačno

malo poskusno škatlico Kola-Lecithina in tozadevno vrlo poučno brošuro. To je napisal specialist, ki se je moral sam s svojimi živci boriti, in je vsakemu bolniku na živcih dober kažipot.

Zahtevajte takoj malo, brezplačno poskušajo.

ERNST PASTERNAK
Berlin, S. O.

Michaelkirchplatz No. 13. — Abt. 775.